

Nr 11.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar; given Stockholms slott den 3 januari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—14:o.

GUSTAF.

B. v. Stockenström.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 januari 1931.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Departementschefen, statsrådet von Stockenström, anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar, vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande:

1:o.

Egendomarna 2 $\frac{1}{2}$ mantal Ventholms kungsgård nr 1 och angränsande lägenheten Ventholm nr 2, en kronoäng, gemenligen benämnd Ventholms kungsäng nr 2, utgöra ett i Hilleshögs socken av Stockholms län beläget, staten tillhörigt och under domänstyrelsens förvaltning stående ägo-komplex.

*Ventholms
kungsgård
nr 1 och Vent-
holm nr 2 i
Stockholms
län.*

Egendomarna ligga på ett avstånd av cirka 33 kilometer från Drottningholms slottsegendom och bilda jämte Ventholm nr 3, en kronopark, som tillhör slottsegendomen, en i Mälaren utskjutande landtunga.

Såväl Ventholms kungsgård nr 1 som Ventholms kungsäng nr 2 hava varit utarrenderade för tiden från den 14 mars 1917 till den 14 mars 1927, kungsgården enligt ett av domänstyrelsen den 17 september 1915 utfärdat kontrakt mot en årlig avgäld av 3,500 kronor och kungsängen jämlikt styrelsens kontrakt den 1 oktober 1915 mot en årlig avgäld av 1,000 kronor.

Efter ovannämnda arrendeperiods utgång hava egendomarna, i avvaktan på ordnandet av frågan om deras framtida disposition, blivit ytterligare upplåtna på arrende under kortare, ett å två år omfattande perioder.

För närvarande äro båda egendomarna utarrenderade till den 14 mars 1931, Ventholms kungsgård mot en årlig avgäld av 1,300 kronor och Ventholms kungsäng mot en avgäld av 600 kronor per år. Ventholms kungsgård är därvid, liksom fallet varit under näst föregående arrendeperiod 14 mars 1928—14 mars 1930, uppdelad i två arrendelotter, en omfattande det väster om Ventholms kronopark liggande området med torpet Norrskog och en omfattande egendomen i övrigt.

Uppskattningsförrättningar å båda kronoegendomarna hava avslutats under år 1929.

Av de därvid förda protokollen jämte tillhörande handlingar, däribland en gemensam för egendomarna av distriktslantmätaren Herman Lindahl år 1928 upprättad karta jämte beskrivning, ävensom yttranden av vederbörande skogsstatstjänstemän inhämtas bland annat följande.

Kronoegendomen *Ventholms kungsgård* omfattar en areal av 292.49⁹⁰ hektar, därav 111.54²⁰ hektar åker och tomt, fördelade i tre områden, samt 180.94⁸⁰ hektar avrösningsjord. Avrösningsjorden är likaledes uppdelad i tre områden, av vilka två äro från varandra skilda genom Ventholms kronopark.

Egendomens åkerjord är jämförelsevis god. Skogsmarken är jämn och av god beskaffenhet, huvudsakligen bevuxen med blandbestånd av tall och gran.

Byggnaderna äro gamla och till större delen i dåligt skick; särskilt bristfälliga äro arbetarbostäder samt ladugård.

Å egendomen finnas två torp, ovannämnda torpet Norrskog samt Elghorn.

Norrskog, med en areal av omkring 1.05⁶⁰ hektar, utgör såsom förut nämnts tillika med torpet angränsande område från den 14 mars 1928 en särskild arrendelott med en årlig avgäld av 300 kronor och brukas av Kurt Fredrik Karlsson, vilken under ett par år före nyssnämnda tidpunkt innehaft torpet och området såsom brukare under huvudgården.

Elghorn, omfattande en areal av omkring 2.33⁶⁰ hektar, har i över tjugu år innehaft av Robert Frankenberg, som för torpet jämte det till kungsgården hörande fiskevattnet till egendomens arrendator erlagt en årlig avgäld av 450 kronor.

Båda torpen äro bebyggda med kronan tillhöriga boningshus samt ekonomibyggnader. Å Norrskog finnas därjämte brukaren tillhöriga källare, bodar samt ett större spannmålsmagasin.

Kronoegendomen *Ventholms kungsäng* omfattar en areal av 70.2900 hektar, därav 27.4330 hektar åker och tomt, 9.8090 hektar äng och 33.0480 hektar avrösningsjord.

Åkern är god men lider i likhet med ängsmarken av översvämning vid inträffande högt vattenstånd i Mälaren. Skogsmarken består huvudsakligen av lövängsbackar, där ek och al utgöra de övervägande trädslagen.

Å egendomen, som är utan torp, äger kronan inga andra byggnader än en större, »kronokällaren» benämnd källarbyggnad, vilken byggnad egentligen ingår i det Ventholms kungsgård tillhörande byggnadsbeståndet.

Övriga byggnader å egendomen, utgörande boningshus, ladugård med sammanbyggd loge, fristående logbyggnad, bod samt svinhus, ägas av C. G. Karlsson, vilken arrenderat egendomen sedan den 14 mars 1927. Byggnaderna äro förfallna och av ringa värde.

I anslutning till det förslag till egendomarnas disposition, som i utlåttande den 31 december 1926 framlagts av de jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1926 tillkallade sakkunniga för verkställande av utredning rörande vissa kronoegendomars lämplighet för styckning till mindre jordbruk (*kronojordstyckningssakkunniga*) efter ett av dem under samma år avlagt besök å egendomarna, hava *uppskattningsmännen* förordat båda egendomarnas försäljning efter uppdelning i huvudsaklig överensstämmelse med en av distriktslantmätaren Lindahl uppgjord och å kartan inlagd styckningsplan.

Uppskattningsmännen hava emellertid föreslagit, att *Ventholms kungsgård* skulle, i stället för att i enlighet med ovanberörda styckningsplan uppdelas i elva med litt. A—I betecknade lotter, styckas i tolv lotter, i det att de styckningslotten litt. I tilldelade öarna Stora Gunnarsholmen och Gunnarsskär ansågos böra bilda särskild styckningslott. Av styckningslotterna omfattar lotten litt. D, som utlagts i två skiften, huvudgården, litt. C torpet Norrskog och litt. K torpet Elghorn. Sagda lotter äro bebyggda med kronan tillhöriga hus liksom även lotterna litt. E, F och H; litt. E dock endast med statarbostad, litt. F med en tröskloge och litt. H med en lada. Övriga lotter å egendomen äro obebyggda.

Ventholms kungsäng skulle delas i två, med litt. A och B betecknade lotter. Av dessa är lotten litt. A obebyggd. Å lotten litt. B äro arrendatorns byggnader belägna. Lotterna äro avsedda att tillsammans med lotterna litt. A och B å kungsgården bilda två försäljningslotter, den ena omfattande båda A-lotterna och den andra båda B-lotterna.

Samtliga de båda egendomarnas stycknings- och försäljningslotter med arealer, arrende- och saluvärden, de sistnämnda beräknade såväl med som utan återköpsrätt, framgå av omstående tabell.

Försäljningslott	Areal, hektar				Arrende- värde kronor	Saluvärde, kronor			
	Åker och tomt	Äng	Avrös- nings- jord	Summa		för skog	för hela lotten		
							utan återköps- rätt	med åter- köps- rätt	
Litt. A, omfattande av kungsgården, obebyggd och av kungsängen, obe- byggd	—	—	10.1260	42.6000	1 333: 89	6,516	15,591: 60	14,050	
	14.8600	3.6690	13.9450						
Litt. B, omfattande av kungsgården, obebyggd och av kungsängen, be- byggd med arrenda- torns hus samt en kronans källare	—	—	11.7700	48.0900	7,687	16,117: 50	14,500	+ 1,000	
	12.5730	6.1400	17.6070						2 312: 86
<i>å kungsgården</i>									
Litt. C eller Norrskog, kronans byggnader ...	11.0650	—	21.4850	32.5500	356: 95	9,785	19,673: 20	18,000	
Litt. D eller huvudgården, kronans och arrenda- torns byggnader	34.4830	—	32.5480	67.0310	1,209: 49	7,550	36,680: 80	33,000	
Litt. E, kronans bygg- nader	17.6400	—	21.3600	39.0000	377: 80	8,864	18,917: 90	17,000	
Litt. F, tröskloge	13.9740	—	18.6760	32.6500	304: 48	5,616	13,881: —	12,500	
Litt. G, obebyggd	13.7440	—	4.6060	18.3500	299: 88	70	7,126: —	6,400	
Litt. H, en utlada	10.8100	—	30.6840	40.9940	231: 20	5,587	12,663: —	11,400	
Litt. I, obebyggd	9.6600	—	17.1900	26.8500	218: 20	3,627	9,273: 60	8,400	
Litt. K, med Elghorn, kronans byggnader ...	0.6380	—	6.2120	6.8500	194: 14	1,244	4,820: —	4,300	
Stora Gunnarsholmen o. Gunnarsskär	—	—	3.8110	3.8110	—	—	4,000: —	3,600	
	138.9470	9.8090	210.0200	358.7760					
Därtill samfälligheter:									
Kungsgården	0.0280	—	2.4800	2.5080					
Kungsängen	—	—	1.4960	1.4960					

Uppskattningsmännen hava hemställt, att av ovanberörda försäljnings-
lotter följande skulle till föreslagna saluvärden hembjudas;

lotten litt. A, omfattande mark från båda kronoegendomarna, lant-
brukaren E. Gustafsson, som ägde en lotten angränsande mindre lägenhet;

lotten litt. B, likaledes omfattande mark från båda kronoegendomarna,
arrendatorn av Ventholms kungsäng, C. G. Karlsson, vilken enligt vad
ovan nämnts å denna lott ägde vissa byggnader;

lotten litt. C, omfattande torpet Norrskog, brukaren av detta torp, Kurt
Fredrik Karlsson, samt

¹ Endast för litt. A av kungsängen.

² Endast för kungsängsloten.

³ För källare.

lotten litt. K, utgörande torpet Elghorn, detta torps brukare, Robert Frankenberg.

Uppskattningsmännen hava därjämte föreslagit, att samtliga försäljningslotter skulle upplåtas med återköpsrätt för kronan. Däremot hava uppskattningsmännen icke ansett sig böra föreslå upplåtelse under åbo-rätt för någon av lotterna. Därest sådan likväl skulle befinnas lämplig, hava uppskattningsmännen beräknat erforderlig avgäld på sätt närmare framginge av uppskattningsinstrumentet.

Länsstyrelsen har förklarat sig icke hava något att erinra mot upp-skattningsmännens förslag till egendomarnas uppdelning. Länsstyrelsen hade emellertid funnit saluvärderingen i viss mån missvisande, enär vid dess uppgörande hänsyn icke tagits till värdet av egendomen till-hörande fiskevatten i Mälaren. Samtliga saluvärderade lotter, vilka nådde fram till fiskevattnet och förty borde tillerkännas del i egendo-marnas fiske, hade enligt länsstyrelsens åsikt bort åsättas värde allt-efter det större eller mindre värdet av en var lotterna tillkommande fiskerätt.

Dessutom har länsstyrelsen ansett, att vid åsättandet av värden å lot-terna litt. H, I och K bort beaktas, att ifrågavarande lotter delvis vore att betrakta såsom tomtmark.

Överjägmästaren har i avgivet yttrande förordat, att lotten litt. F på grund av den jämförelsevis ringa skogsarealen, som den erhållit vid delningsförslaget, skulle sammanföras med lotten litt. G. Alternativt har överjägmästaren, då han befarade svårigheter att erhålla köpare till nämnda lotter, av vilka litt. F endast vore bebyggd med en lada och litt. G obebyggd, förordat sammanförande till en försäljningslott av ifråga-varande båda lotter jämte lotterna litt. D eller huvudgården och den med statarbostad allenast bebyggda lotten litt. E. Vidare har överjägmä-staren framhållit, att lotterna litt. A, B, H, I och K besutte ett visst tomtvärde utöver dem åsatt jordbruksvärde och med anledning av detta förhållande föreslagit lotternas utbudande å offentlig auktion för er-nående av förmånligare försäljningsresultat.

Överlantmätaren har meddelat, att ur lantmåteritekensk synpunkt hin-der icke föreläge för egendomarnas uppdelning på föreslaget sätt under förutsättning av, dels att fastigheterna Ventholms kungsgård och Vent-holms kungsäng sammanlades i enlighet med stadgandena i 1926 års lag om sammanläggning av fastigheter på landet, och dels att lotterna litt. F och G sammanfördes till en lott.

Ståthållarämbetet å Drottningholms slott har i avgivet yttrande för-klarar sig icke hava något att erinra mot kronoegendomarnas försälj-ning. Ståthållarämbetet har emellertid anhållit, att vid upplåtelsen av lotterna litt. C eller Norrskog och litt. A kronan måtte förbehållas rätt att begagna den från Ventholm nr 3 eller kronoparken till Ölsta, över Norrskog och den vid lotten litt. A ingående delen av Ventholms kungs-äng förande väg.

Med skrivelse den 13 september 1930 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid, jämte det styrelsen meddelat, att styrelsen föranstaltat om skötsel och vård av egendomarna i fråga till den 14 mars 1932, för egen del anfört följande.

Den av uppskattningsmännen föreslagna delningen av egendomarna funne styrelsen sig kunna i huvudsak godtaga.

Lotterna litt. D, E, F och G ansåge dock styrelsen böra av skäl, som av överjägmästaren framhållits, sammanföras till en försäljningslott. Ifrågavarande lott skulle därigenom komma att omfatta en areal av 157.0310 hektar, däraf 79.8410 hektar åker och 77.1900 hektar avrösningsjord.

I distriktslantmätaren Lindahls styckningsförslag upptagna samfälligheter om 0.0280 hektar åker och 3.9760 hektar avrösningsjord, utgörande vägar, syntes böra fördelas å de lotter, över vilka vägarna framginge.

Egendomarna skulle således komma att uppdelas i allenast 8 lotter.

Lotten litt. K eller Elghorn hade styrelsen jämlikt gällande förordning ansett sig böra hembjuda torpets brukare, Robert Frankenberg, till ett saluvärde av 8,000 kronor. Frankenberg, som sedan många år innehaft torpet, hade också förklarat sig villig att till förenämnda pris förvärva ägolotten.

Övriga lotters saluvärden hade styrelsen, även om styrelsen funnit dem jämförelsevis låga, ansett sig böra godtaga, och syntes dessa lotter, vilka icke innehades av hembudsberättigade brukare, böra försälas å offentlig auktion till den högstbjudande.

Någon försäljning av lotterna med kronan förbehållen återköpsrätt ansåge styrelsen icke böra ifrågakomma, liksom icke heller någon upplåtelse av lägenheterna under åborätt. Skulle en försäljning med återköpsrätt emellertid befinnas lämplig, borde nedsättning i angivna saluvärden ske med 10 procent.

*Departements-
chefen.*

Även jag biträder försäljningsförslaget, sådant detsamma blivit av domänstyrelsen förordnat. Saluvärdena å försäljningslotterna torde emellertid böra avrundas till för litt. A 15,600 kronor, litt. B 17,100 kronor, litt. C 19,700 kronor, litt. D + E + F + G 76,600 kronor, litt. H 12,700 kronor, litt. I 9,300 kronor, litt. K 8,000 kronor samt Stora Gunnarsholmen och Gunnarsskär 4,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomarna Ventholms kungsgård nr 1 och Ventholm nr 2, en kronoäng, i Hilleshøgs socken av Stockholms län må försälas på så sätt, att av dem, sedan de jämlikt lagen den 18 juni 1926 om sammanläggning av fastigheter å landet sammanförts till en fastighet, lotten litt. K med ett saluvärde av 8,000 kronor försäles jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § andra stycket för Robert Frankenberg, att tillträdas den 14

mars 1932, samt övriga lotter eller lotterna litt. A, B, C, D + E + F + G, H, I samt Stora Gunnarsholmen och Gunnarsskär utbjudas å offentlig auktion, jämväl med tillträdesrätt den 14 mars 1932, enligt stadgandena i 15 och 20 §§ av ovannämnda förordning, börande vederbörande köpare av lotter förpliktas att upplåta över lotterna förande vägar till allmänt begagnande och kronan förbehållas rätt att under två år efter tillträdesdagen å lotterna avverka och därifrån bortföra eventuellt därstädes kvarvarande, i köpet icke ingående utstämplade virkeskvantiteter.

2:o.

Kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Vaxhälla nr 1 samt kronoegendomen Önnerstad nr 1 och 2, vardera ett mantal, jämte Udden nr 1, ett torp, båda i Stigtomta socken av Södermanlands län, äro utarrenderade för tiden till den 14 mars 1932 mot årliga arrenden av för Vaxhälla 1,030 kronor och för Önnerstad 2,450 kronor.

Önnerstad
nr 3 i Södermanlands län.

Genom beslut den 31 december 1929 har ägodelningsdomaren i Nyköpings domsaga förordnat, att kronohemmanen $\frac{3}{4}$ mantal Vaxhälla nr 1, 1 mantal Önnerstad nr 1 och 1 mantal Önnerstad nr 2 jämte kronojordlägenheten Udden nr 1 och frälsejordlägenheten Fjällskär nr 2 i Stigtomta socken skulle sammanläggas till en fastighet, och har kammarkollegium den 13 februari 1930 förordnat, att den nybildade fastigheten skulle benämnas Önnerstad nr 3.

Sedan från domänintendenten i länet och egnahemsnämnden till domänstyrelsen ingått upplysningar i de avseenden, varom förmälas i 1 § av kungörelsen den 6 juni 1929 (nr 179) med tillämpningsföreskrifter till förordningen samma dag (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., hava på grund av domänstyrelsens förordnande egendomarna under år 1929 varit föremål för uppskattningsförrättningar för försäljning och besiktigats av kronojordstyeckningssakkunniga. Av instrumenten över uppskattningsförrättningarna med därtill hörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren Gustaf Willén åren 1928—1929 över egendomarna upprättad karta, samt de sakkunnigas utlåtanden, inhämtas bland annat följande.

I. Kronoegendomen Vaxhälla.

Egendomen, som är belägen 0.3 mil från Larslunds och 0.6 mil från Stigtomta järnvägsstationer samt 1.2 mil från Nyköping, har en areal av 65.19 hektar, varav 35.586 hektar tomt och åker, 0.257 hektar äng, 0.66 hektar odlingsmark, 14.984 hektar skogsmark och 13.703 hektar annan avrösningsjord. Härtill kommer ett skogsskifte, som ej särskilt utmärkts å Willéns

karta, men där redovisats under Önnerstad nr 1 och 2. Nämnda skifte är beläget i en cirka 200 meter bred remsa utefter rågången mot Fjällskär mellan Källstugan och ägofigur 205 samt enligt skogsindelningsplan omfattande 19.83 hektar.

Egendomens åbyggnader befinnas i gott skick och äro för behovet tillräckliga.

Åker består mestadels av godartad lerjord och till en mindre del av ängsmylla.

Stigtomta nya elektriska distributionsförening u. p. a. har jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 4 mars 1927 medgivits rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Egendomen har andel i allmänning med en beräknad årlig utdelning av 90 kronor.

Taxeringsvärdet å egendomen utgör 29,800 kronor för inägor och 10,900 kronor för skogsmark.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat egendomen i två lotter, nämligen

lotten litt. C — bebyggd med en loge — å kartan omfattande ägofigurererna nr 367—412 med en areal av 34.76 hektar, varav 19.138 hektar tomt och åker, 0.135 hektar äng, 0.66 hektar odlingsmark, 6.705 hektar skogsmark och 8.122 hektar annan avrösningsjord. Saluvärde: 14,700 kronor, varav 4,200 kronor för avrösningsjord och växande skog samt 900 kronor för kapitaliserad allmänningsutdelning, och

lotten litt. D — till fullo bebyggd — å kartan omfattande ägofigurererna nr 413—457 med en areal av 30.43 hektar, varav 16.448 hektar tomt och åker, 0.122 hektar äng, 8.279 hektar skogsmark och 5.581 hektar annan avrösningsjord. Saluvärde: 17,400 kronor, varav 5,000 kronor för avrösningsjord och växande skog samt 900 kronor för kapitaliserad allmänningsutdelning.

Vid försäljning av lotterna litt. C och D tillsammans, varvid befintlig åbyggnad bleve tillräcklig, har uppskattningsnämnden, som tillstyrkt egendomens försäljning i en lott, ansett, att saluvärdet för båda lotterna kunde höjas till tillhoppa 35,000 kronor.

Egendomen i dess helhet har arrendevärderats till 1,340 kronor.

Uppskattningsnämnden har förklarat, att villkor om återköpsrätt ej borde föreskrivas men att vid sådant förbehåll saluvärdena borde minskas med 10 procent.

Upplåtelse under åborätt har ansetts ej böra ifrågakomma.

Vid försäljning av egendomen i två lotter borde inventariefodret uppdelas i lika stora kvantiteter på vardera lotten.

Kronojordstyckningssakkunniga hava ansett, att, då boningshuset vore gammalt och kallt och uthusen befunne sig i medelgott skick och knappt räckte för hela gårdens areal, egendomen borde för undvikande av kostnader för nybyggnad försäljas, vilket lämpligen kunde ske genom försäljning i två lotter, huvudgården om 17 hektar åker och återstoden av inägor, bebyggd med en lada, i en lott.

Överjägmästaren har tillstyrkt försäljning av egendomen i en lott, samt föreslagit, att den egentliga skogen tillades Sörby kronopark.

Överlantmätaren har meddelat, att ur jorddelningslagens synpunkter några hinder icke kunde anses förefinnas för avstyckning av berörda lotter.

Egendomens arrendator, som innehaft egendomen å arrende sedan den 14 mars 1921, har förklarat att han icke önskade förvärva egendomen för

det åsatta saluvärdet, och har i anledning härav domänintendenten föreslagit egendomens försäljning å auktion i en lott.

II. Kronoegendomen Önnerstad.

Egendomen, som är belägen 0.4 mil från Larslunds och 0.5 mil från Stigtomta järnvägsstationer och 1.3 mil från Nyköpings stad, har en areal av 296.28 hektar, varav 111.038 hektar tomt och åker, 0.82 hektar äng, 0.068 hektar odlingsmark, 147.305 hektar skogsmark och 37.049 hektar annan avrösningsjord. I denna areal ingår förberörda område av Vaxhälla om 19.63 hektar.

Egendomens åbyggnad är väl underhållen och för behovet tillräcklig.

Åkern består huvudsakligen av lättlera och ängsmylla på lerbotten. Större delen av åkern ligger nära mangården, men resten har spritt läge. Torpet Udden har besvärlig dikning.

Stigtomta elektriska distributionsförening u. p. a. har jämlikt ovanberörda resolution medgivits rätt att hava elektriska ledningar framdragna jämväl över denna egendom.

Egendomen har andel i allmanning med en beräknad årlig utdelning av 240 kronor.

Taxeringsvärdet å egendomen med undantag av torpet Udden utgör 70,100 kronor för inägor och 44,600 kronor för skogsmark, samt å Udden 16,400 kronor.

Uppskattningsnämnden har föreslagit, att torpet Udden försäljes och egendomen i övrigt utarrenderas med undantag av egendomens skog, som borde undantagas från arrendet men ej förvaltas såsom kronopark, då arrendatorn borde medgivas betesrätt å egendomens skog.

Torpet Udden, *litt. B*, omfattar ägofigurerna 281—366 å kartan med en areal av 37.08 hektar, varav 20.833 hektar tomt och åker, 0.025 hektar äng, 0.068 hektar odlingsmark, 6.253 hektar skogsmark och 9.901 hektar annan avrösningsjord, har saluvärderats till 19,500 kronor, varav 1,000 kronor för kapitaliserad allmänningensutdelning och 6,000 kronor för avrösningsjord och växande skog. Torpet har arrendevärderats till 670 kronor.

Villkor om återköpsrätt ansåges ej böra förbehållas, men borde vid sådant förbehåll saluvärdet minskas med 2,000 kronor.

Upplåtelse under åborätt har ansetts ej böra ifrågakomma.

Innehavaren av torpet, Alfred Helge Johansson, en son till egendomens arrendator, borde vid försäljning av torpet tillerkännas hembuds rätt. Han hade innehaft detsamma sedan våren 1922.

Vid försäljning av torpet Udden borde 20 procent av egendomens inventariefoder tilldelas torpet.

Kronojordstyckningssakkunniga hava tillstyrkt försäljning av torpet Udden med, förutom nödig skogsmark, cirka 20.8 hektar åker. Huvudgården borde ånyo utarrenderas.

Överjägmästaren har ej haft något att erinra mot försäljning av torpet Udden under förutsättning att kronan förbehölles rätt till utfartsväg över salulottens avrösningsjord.

Överlantmätaren har meddelat, att ur jorddelningslagens synpunkter något ej vore att erinra mot den föreslagna försäljningen.

Innehavaren av torpet Udden har förklarat sig önska inköpa torpet för det åsatta saluvärdet.

Med skrivelse den 10 oktober 1930 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del anfört följande.

Styrelsen ansåge i likhet med uppskattningsnämnden, att av kronoegendomen Önerstad nr 3 lotterna litt. B, C och D borde försäljas med ovan angivna arealer.

Beträffande försäljningen av lotterna litt. C och D ville styrelsen framhålla, att styrelsen ej ville motsätta sig, att försök gjordes till försäljning av den med endast en loge bebyggda lotten litt. C för sig. Dock syntes med hänsyn till de negativa resultat, tidigare verkställda utbud av obebyggd jord lämnat, något anbud å lotten litt. C icke vara att förvänta. Med hänsyn härtill ville styrelsen ifrågasätta, huruvida icke egendomen Vaxhälla borde upplåtas i en lott.

Mot de föreslagna saluvärdena hade styrelsen ej något att erinra, dock att desamma, sedan vid avstyckningsförrättning de olika lotternas andel i fastighetens andel i häradsallmänning blivit fastställd, borde jämkas i enlighet härmed.

Särskilda villkor angående lotternas användning eller om återköpsrätt ansåge styrelsen icke böra föreskrivas.

Då arrendatorn av fastigheten Vaxhälla förklarat sig icke vilja inköpa lotterna litt. C och D för det åsatta saluvärdet, föresloge styrelsen, att lotterna måtte utbudas till försäljning å auktion såsom en lott.

Beträffande lotten litt. B, Udden, ansåge styrelsen, att denna borde försäljas med hembuds rätt för Alfred Helge Johansson.

Då riksdagens medverkan till försäljning av kronoegendomen Vaxhälla syntes erfordras, ifrågasatte styrelsen, huruvida icke ärendet i dess helhet borde underställas riksdagen.

Departements-
chefen.

Mot försäljningsförslaget, sådant det blivit av domänstyrelsen förordnat, har jag intet att erinra. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen Önerstad nr 3 om 2 ³/₄ mantal i Stigtomta socken av Södermanlands län må med tillträdesrätt den 14 mars 1932 försäljas jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

dels lotten litt. C + D enligt 15 § i förordningen med ett saluvärde av 35,000 kronor med den jämkning, som må föranledas av uppdelning av egendomens andel i häradsallmänning,

dels ock lotten litt. B, torpet Udden, med en areal av 37.08 hektar och ett saluvärde av 19,500 kronor med den jämkning, som må föranledas av uppdelning av egendomens andel i häradsallmänning, samt med hembuds rätt jämlikt 9 § andra stycket i förordningen för Alfred Helge Johansson, varvid förbehåll skall göras därom, att kronan skall äga rätt till utfartsväg över lotten;

med åliggande för domänstyrelsen, att, med avseende å vad ovan anförts beträffande egendomens andel

i häradsallmänning, efter det avstyckning verkstälts, slutligen fastställa saluvärdena å lotterna,

samt med iakttagande av, att lotterna överlåtas i det skick, de på grund av bestämmelserna i nu om egendomen gällande arrendekontrakt skola av arrendatorerna avlämnas, att köpare berättigas bekomma det foder, som respektive arrendatorer hava att vid avträdadet utan ersättning lämna, varvid beträffande torpet Udden inventariefodret beräknas till 20 procent av hela förutvarande egendomens Önnerstad nr 1 och 2 foder, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna, samt att köpare skola vara skyldiga att respektera Stigtomta elektriska distributionsförening u. p. a. medgiven rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

3:o.

Sedan genom Göta hovrätts den 9 juli 1926 meddelade och laga kraftvunna dom i mål mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt styrelsen för Åkerbo häradsallmänning, å andra sidan, Kungl. Maj:t och kronan framför häradsallmänningens delägare förklarats vara rätt ägare till två å förutvarande kronoparken Östra Malmskogen eller Rödjorna i Rystads med flera socknar av Östergötlands län belägna sandtag, det ena om 8 tunnland 6 kappland eller 4.0418 hektar, kallat västra sandtaget, och det andra om 4 tunnland 8 kappland eller 2.0980 hektar, kallat östra sandtaget, samt allmänningsstyrelsen förpliktats att den 14 mars 1927 till Kungl. Maj:t och kronan avträda ifrågavarande områden, har Kungl. Maj:t den 9 december 1927 förordnat, att desamma skulle ställas under domänstyrelsens vård och förvaltning. Jämlikt beslut av kammarkollegium den 31 juli 1930 skola berörda områden upptagas i jordeboken för Rystads socken såsom en fastighet bland kronoegendomar under allmän disposition, jordlägenheter, under benämning: Malmskogen Östra nr 1.

Sedan fråga uppstått om försäljning av de av kronan återvunna områdena, har på domänstyrelsens föranstaltande domänintendenten i länet med biträde av uppskattningsmän samt vederbörande jägmästare och distriktslantmätare år 1928 upprättat förslag till försäljning med saluvärdering av de båda områdena. År 1930 har ny värdering verkstälts och förslaget i övrigt kompletterats med hänsyn till ifrågasatt ändring av saluområdenas uppdelning i lotter, ävensom i syfte att desamma måtte ansluta sig till bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

Detta ärende har domänstyrelsen med utlåtande den 21 oktober 1930 underställt Kungl. Maj:ts prövning, och har styrelsen därvid överlämn-

*Malmskogen
Östra nr 1 i
Östergötlands
län.*

nat ärendet tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren E. C. Blombergsson över saluområdena år 1928 upprättad och år 1930 kompletterad karta med tillhörande beskrivning.

Av handlingarna inhämtas bland annat följande:

Områdena äro belägna utmed allmänna landsvägen Linköping—Norrköping på ett avstånd från Linköping av, det västra eller större sandtaget omkring 5 kilometer och det östra eller mindre sandtaget omkring 6 kilometer.

Enligt förenämnda av distriktslantmätaren Blombergsson upprättade karta omfatta områdena en areal av tillsammans 5.8993 hektar. Härav belöper å västra sandtaget 4.1580 hektar och å östra sandtaget 1.7413 hektar. Sagda arealer överensstämja ej med de ytvidder, vilka finnas angivna i ovan omförmälda av Göta hovrätt meddelade dom. Förhållandet syntes åtminstone i viss mån vara beroende på att oklarhet råder rörande rätta sträckningen av områdenas rågångar.

Åkerjorden består av dels sandmylla och dels lermylla på sand- eller lerbotten. Skogsmarken är delvis av god beskaffenhet men utgöres även av förutvarande grustag.

Områdena hava, enligt uppskattningsmännens förslag, fördelats på tillsammans nio lotter. Västra sandtaget omfattar fyra lotter: litt. A, B, H och I, samt östra sandtaget fem lotter: litt. C, D, E, F och G.

Samtliga lotter äro att anse såsom bostadslägenheter.

Litt. A.

tomt	0.0785 hektar
avrösningsjord	0.3595 »

Summa 0.4380 hektar.

Lägenheten användes som tomtplats av Frans Anström, som är ägare av en angränsande, obebyggd lägenhet. Området ingår i arrendet av västra sandtaget, till vars arrendator, trädgårdsmästaren Oskar Johansson, Anström erlägger en årlig avgift av 5 kronor. Å lägenheten befintliga byggnader, vilka äro tillräckliga för lägenhetens behov, tillhöra Anström.

Litt. B.

tomt och åker	1.1640 hektar
avrösningsjord	2.1062 »

Summa 3.2702 hektar.

Lotten omfattar huvudsakligaste delen av västra sandtaget, som är utarrenderat till förenämnde Johansson mot en årlig avgift av 150 kronor. Å lägenheten befintliga byggnader, vilka äro tillräckliga för lägenhetens behov, tillhöra arrendatorn. Lotterna litt. A, H och I ingå i det till Johansson utarrenderade området.

Litt. C.

tomt och åker	0.0718 hektar
äng	0.0055 »

Summa 0.0773 hektar.

Lägenheten är utarrenderad till August Hansson mot en årlig avgäld av 6 kronor. Hansson och före honom hans far hava innehaft lägenheten sedan år 1879. Lägenheten är obebyggd. Hansson är ägare av en angränsande bostadslägenhet.

Litt. D.

tomt och åker 0.1145 hektar.

Lägenheten är utarrenderad till Anna Mathilda Petersson mot en årlig avgift av 7 kronor 50 öre. Lägenheten är obebyggd. Den har sedan år 1879 brukats tillsammans med en angränsande, Petersson tillhörig bostadslägenhet.

Litt. E.

tomt och åker 0.1648 hektar
avrösningsjord 0.8000 »

Summa 0.9648 hektar.

Lägenheten är utarrenderad till Ernst Melcher Sääv mot en årlig avgäld av 12 kronor. Å lägenheten befintliga byggnader, vilka äro tillräckliga för lägenhetens behov, tillhör arrendatorn.

Litt. F.

åker 0.0016 hektar
äng 0.0790 »

Summa 0.0806 hektar.

Lägenheten, som utgöres av ett förutvarande grustag och är obebyggd, har förut ansetts tillhöra och därför brukats under angränsande egendomen Vänge gård, som äges av hemmansägaren August Larsson.

Litt. G.

åker 0.0711 hektar
avrösningsjord 0.4115 »

Summa 0.4826 hektar.

Lägenheten har utan avgift brukats under angränsande egendomen Beatelund, som äges av godsägaren P. A. Berglund. Lägenheten är obebyggd och utgöres till större delen av ett förutvarande grustag, som nu användes till fårhage.

Litt. H.

åker 0.2990 hektar
avrösningsjord 0.1998 »

Summa 0.4988 hektar.

Utgör del av den till trädgårdsmästaren Oskar Johansson utarrenderade lägenheten. Lotten, som är obebyggd, angränsar en bostadslägenhet Planterhagen, vilkens ägare, Axel Johansson, gjort särskild framställning om inköp av ett mindre område av Östra Malmskogen för erhållande av betesmark. Lägenheten Planterhagen är belägen inom Linköpings stads område och omfattar endast åker och tomt.

Litt. I.

åker	0.0025 hektar
avrösningsjord	0.0085 »

Summa 0.0110 hektar.

Utgör ävenledes del av den till trädgårdsmästaren Oskar Johansson utarrenderade lägenheten. Lotten är obebyggd. Den angränsar fastigheten Eklund 1', en bostadslägenhet, vilkens ägare, August Ahlström, gjort särskild framställning om inköp av ett mindre område för utvidgning av gårdsplanen till sistnämnda lägenhet.

Förutom här förut för de särskilda lotterna angivna arealer omfattar östra sandtaget 0.0215 hektar väg, belägen mellan lotterna litt. C och D.

Lägenheterna hava utarrenderats utan skriftligt avtal under ett år i sänder.

Saluvärdena och arrendevärdena hava uppskattats till:

Lott	Saluvärde kr.	Arrendevärde kr.
Litt. A	310	15
» B	3,450	150
» C	195	10
» D	280	15
» E	975	35
» F	95	5
» G	550	20
» H	650	35
» I	40	3
	Summa 6,545	288

Därest försäljning av lägenheterna förbindes med särskilda villkor angående desammans användning samt förbehåll om återköpsrätt, hava uppskattningsmännen föreslagit sänkning av saluvärdena med 10 procent.

Uppskattningsmännen föreslå vidare, att lägenheterna försäljas, lotterna litt. A, B, C, D och E med hembuds rätt för vederbörande brukare samt lotterna H och I med hembuds rätt för de personer, vilka äro ägare av angränsande lägenheter, och vilka hemställt om inköp av sagda lägenheter intilliggande områden. Beträffande lotterna F och G hava uppskattningsmännen icke uttalat sig om, huruvida desamma böra försäljas till vederbörande brukare, vilka äro ägare av lägenheterna angränsande egendomar och vilka anmält sig som köpare. Särskilda villkor angående lägenheternas användning eller återköpsrätt böra vid försäljningen icke föreskrivas. Förenämnda brukare jämte spekulanterna å lotterna litt. H och I hava förklarat sig önska inköpa respektive lotter till av uppskattningsmännen föreslagna pris, med undantag av hemmansägaren Aug. Larsson, som för lotten litt. F är villig betala ett pris av endast 40 kronor.

Vederbörande *överlantmätare* anser, att lotterna litt. A, B, C, D, E, F, G och H kunna avstyckas för bildande av självständiga fastigheter. Lotten litt. I kan däremot, enligt *överlantmätaren*, avstyckas endast för sam-

manläggning med annan fastighet, och synes hinder ej möta för dess sammanläggning med angränsande fastigheten Eklund 1^a.

Vederbörande *jägmästare* och *överjägmästare* tillstyrka försäljning av områdena.

Jämväl *domänstyrelsen* anser, att områdena, vilka icke äro belägna i närheten av någon allmän skog eller av intresse för kronan att bibehålla, böra försäljas. Styrelsen anför vidare i huvudsak följande.

Skäl föreläge ej att föreskriva särskilda villkor angående lägenheter-
nas användning, eller att förbehålla kronan återköpsrätt till desamma. Då upplåtelse under åborätt i förevarande fall icke torde böra ifrågasättas, hade värdering för sådan upplåtelse icke verkställts. Emot de lägenheterna åsatta priserna hade styrelsen icke något att erinra. Av lägenheterna, vilka samtliga vore att anse såsom bostadslägenheter, vore lotterna litt. A, B och E bebyggda med vederbörande nyttjanderättshavare tillhöriga, för lägenheternas behov tillräckliga byggnader. Nyttjanderättshavarna vore därför berättigade till hembud enligt 10 § i förordning nr 176/1929. Övriga lotter vore obebyggda. Lotterna litt. C, D, H och I hade ifrågasatts att försäljas till ägarna av vissa, lotterna angränsande bostadslägenheter i syfte att bereda dessa senare ökad areal. Även om sammanläggning ur jorddelningssynpunkt skulle kunna verkställas, syntes ägarna av bostadslägenheterna icke kunna tillerkännas hembud med hänsyn till lydelsen av 11 § i sagda förordning och enär på grund av salulotternas obetydliga omfattning de genom sammanläggningen bildade lägenheterna fortfarande vore att anse som bostadslägenheter. Ej heller beträffande lotterna litt. F och G syntes de ifrågasatta köparna, vilka vore ägare av angränsande jordbruksegendomar, vara berättigade till hembud. Då lotten litt. I icke kunde avstyckas som självständig fastighet utan endast för sammanläggning med annan fastighet, vartill föreslagits fastigheten Eklund 1^a, syntes försäljning av sagda lott kunna ske endast efter riksdagens hörande. Med anledning härav och då det syntes styrelsen lämpligt, att jämväl övriga lotter försålles till av uppskattningsnämnden föreslagna personer eller de personer, vilka anmält sig som köpare, torde ärendet i sin helhet böra underställas riksdagens prövning. Med undantag för lotterna litt. A, B och E, vilka skulle försäljas enligt meranämnda förordning den 6 juni 1929, syntes med hänsyn till köpeskillingarnas storlek eller eljest anledning icke föreligga att medgiva någon av köparna betalningsvillkor enligt samma förordning. Av hemmansägaren Aug. Larsson erbjudet pris av 40 kronor för lotten litt. F borde godtagas med hänsyn till att kostnaderna för ett utbud av lägenheten icke skulle stå i rimlig proportion till lägenhetens värde.

Jag biträder domänstyrelsens förslag i detta ärende och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att, sedan kronoegendomen Malmskogen Östra nr 1 i Rystads socken av Östergötlands län uppdelats i nio å den av distriktslantmätaren E. C. Blombergsson år 1928 upprättade och år 1930 kompletterade kartan med litt. A—I betecknade lotter, sagda lotter må till åsatta saluvärden utom i fråga om lotten litt. F, vars saluvärde skall utgöra 40 kronor, och med tillträdesrätt för respektive köpare den 14 mars 1932 samt med skyldighet för köpare att underkasta sig de jämkningar i gränserna och eljest, som må komma att bestämmas vid områdenas avstyckning, försäljas,

dels, jämlikt förenämnda förordning den 6 juni 1929 (nr 176), lotterna litt. A, B och E med hembuds rätt enligt 10 § i förordningen för Frans Ånström till lotten litt. A, Oskar Johansson till lotten litt. B och Ernst Melcher Sääv till lotten litt. E,

dels ock lotterna litt. C till August Hansson, litt. D till Anna Mathilda Petersson, litt. F till August Larsson, litt. G till P. A. Berglund, litt. H till Axel Johansson samt litt. I till August Ahlström, den sistnämnda lotten för sammanläggning med Ahlström tillhöriga fastigheten Eklund I¹, under villkor, att respektive köpeskillingar kontant erläggas till länsstyrelsen i länet, som utfärdar köpebrev å områdena, samt att köpare ensam vidkännes kostnad för lagfart och avstyckning samt övriga med köpet förenade utgifter.

4:o.

*Bossgård nr 3
i Östergöt-
lands län.*

Kronoegendomen 1 mantal Bossgård nr 3 i Östra Husby socken av Östergötlands län är utarrenderad till den 14 mars 1931 mot en årlig avgäld av 1,000 kronor.

Under år 1927 har egendomen besiktigats av kronojordstyckningssakkunniga. Uppskattningsförrättning i vederbörlig ordning har vidare hållits under år 1930. Av de sakkunnigas utlåtande, instrumentet över uppskattningsförrättningen ävensom övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av kommissionslantmätaren G. W. Müntzing år 1909 upprättad karta med beskrivning jämte en av distriktslantmätaren B. E. Forssell den 8 februari 1930 upprättad beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen intill Östra Husby järnvägsstation och 2.7 mil från Norrköping, innehåller 32.551 hektar, därav 18.901 hektar tomt och åker, 0.74 hektar äng, 11.876 hektar avrösningsjord och 1.034 hektar

impediment. I denna areal äro icke inräknade de tidigare fransälda lägenheterna Skvättan nr 1 med Marielund och Finn eller Höktorpet nr 1.

Byggnaderna äro medelgoda men räcka ej för behovet.

Åkerjorden, som är fullständigt täckdikad, utgöres av lera och lermylla på lerbotten.

Över egendomen har Vikbolandets elektriska kraftaktiebolag en högspänningsledning framdragen enligt tillstånd i Kungl. Maj:ts resolution den 1 september 1922.

Egendomen har andel i häradsallmänning; och värderas utdelningen in natura enligt uppgift av uppskattningsmännen till 120 kronor för år.

Kronojordstyckningssakkunniga hava anfört följande: Egendomen brukades tillsammans med en vederbörande arrendator tillhörig intilliggande gård. Gårdarna vore sammanbyggda. Kronans hus vore medelgoda men räckte ej för behovet. Med hänsyn härtill och den till egendomen hörande jämförelsevis ringa arealen ville de sakkunniga föreslå, att egendomen måtte disponeras på följande sätt. Å kronans mark funnes arrendatorn tillhöriga boningshus, redskapshus och vedbod och vore å samma mark belägna ett boningshus och en bod i kronans ägo. Arrendatorn borde av angivna anledning beredas tillfälle inköpa tomtplanen för de egna byggnaderna, eller den del av egendomen, som låge söder och sydväst om den genom ägorna löpande landsvägen och innehölle 0.539 hektar åker och en mindre ängsmark. Kronans byggnader å området borde medfölja vid försäljningen. Å egendomen i övrigt funnes kronan tillhöriga ett mindre boningshus, stall för 15 hästar, ett mindre stall samt logar och brygghus. Arrendatorn ägde å området ett mindre boningshus och ett redskapslider. Denna del av egendomen med sina ägor i ett samlat fält borde — med undantag av ett område om cirka 3 hektar, som lämpligen kunde utläggas till tomter, eventuellt upplåtas till närboende mindre lägenhetsägare — försäljas i en lott. Lotten komme att omfatta omkring 15 hektar åker.

Med biträdande av de sakkunnigas nämnda förslag hava *uppskattningsmännen* föreslagit egendomens försäljning i följande i förberörda beskrivning av B. E. Forssell närmare beskrivna tre lotter, nämligen:

1) *Lotten nr I, huvudgården* (jordbrukslägenhet).

Areal 28.301 hektar, därav 15.045 hektar tomt och åker, 0.473 hektar äng, 11.876 hektar avrösningsjord och 0.907 hektar impediment; saluvärde utan återköpsrätt 21,665 kronor, därav 2,480 kronor för växande skog; arrendevärde 725 kronor.

2) *Lotten nr II* (jordbrukslägenhet).

Areal 3.56 hektar, därav 3.292 hektar åker, 0.237 hektar äng och 0.031 hektar impediment; saluvärde utan återköpsrätt 3,000 kronor, vilket pris ägaren till angränsande lägenheten Rönneholm om 0.2674 hektar, distriktsveterinären Ernst L. Carlsson, förklarar sig villig erlagga; arrendevärde 135 kronor. Därest lotten erhöle andel i skogsmark och allmänningsutstyning, borde saluvärdet undergå därav föranledd jämkning.

3) *Lotten nr III* (bostadslägenhet).

Areal 0.69 hektar, därav 0.564 hektar tomt och åker, 0.03 hektar äng och 0.096 hektar impediment; saluvärde utan återköpsrätt 8,000 kronor. Som köpare har anmält sig arrendatorn av egendomen, J. G. Philipson, vilken äger angränsande fastigheten Bossgård nr 4 och ett boningshus på området samt förklarar sig villig erlagga det beräknade saluvärdet. Philipson har innehaft kronoegendomen å arrende under tre år. Arrendevärde 920 kronor.

Vid försäljning av de tre områdena med återköpsrätt har föreslagits en

minskning av saluvärdena med 10 procent. Försäljning med dylik rätt har emellertid avstyrkts.

Värderingen har verkställts, under förutsättning att lotterna överlämnades i fullgott skick och att kronan betalade avstyckningskostnaden.

Länsstyrelsen har intet att erinra mot uppskattningsmännens förslag.

Överjägmästaren har meddelat, att ur skogssynpunkt icke funnes minsta anledning yrka på vare sig egendomens bibehållande i kronans ägo eller försäljning med återköpsrätt. Utöver den till 120 kronor per år värderade allmänningsutdelningen, motsvarande enligt gällande hushållningsplan utgående utdelning av 14.5 kubikmeter per mantal, utdelades enligt uppgift 50 kronor per mantal kontant, med vilket belopp arrendet alltså borde höjas, varjämte saluvärdet borde höjas med 1,000 kronor.

Överlantmätaren har anfört bland annat följande. Mot avstyckning av lotten nr III syntes intet vara att erinra. Lotten nr II uppgåves i förslaget vara avsedd till jordbrukslägenhet. Jämlikt 19 kap. 3 § fjärde stycket samt 12 § andra stycket jorddelningslagen skulle avstyckningslott, som vore tjänlig till jordbruk, tilldelas dels erforderlig skog dels ock rätt till delaktighet i allmänning och därmed likställd samfällighet. Med hänsyn till den ringa skogstillgång, som funnes å förevarande hemman, syntes dock hinder ej böra möta att göra lotten skoglös. Däremot kunde lotten icke fräntagas rätten till delaktighet i allmänning, vilken omständighet ej syntes hava beaktats av uppskattningsmännen. I övrigt syntes icke vara något att erinra mot avstyckning av lotten nr II. Lotten nr I borde efter avstyckningen utgöra stamfastighet. Vid upprättandet av den av distriktslantmätaren B. E. Forssell gjorda beskrivningen, vilken legat till grund för uppskattningsförrättningen, hade förrättningsmannen icke beaktat, att en del av de i beskrivningen upptagna ägorna voro samfälliga för samtliga hemman i Bossgårds by. Härav föranleddes ändringar i saluvärdena för huvudgården och lotten nr II.

Domänstyrelsen har i utlåtande den 29 augusti 1930 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del anfört följande.

Styrelsen biträdde försäljningsförslaget och hade icke funnit skäl till erinran mot de vid värderingen använda à-prisen. Med anledning av vad överlantmätaren anfört i fråga om fördelningen av egendomens andel i häradsallmänning ifrågasatte emellertid styrelsen bemyndigande att, sedan avstyckningsförrättning hållits och lotternas eventuella delaktighet i allmänningen blivit fastställda, slutligen fastställa lotternas saluvärden. I anslutning härtill och med beaktande av vad överjägmästaren och överlantmätaren i övrigt anfört borde saluvärdena bestämmas till för lotten nr I 19,110 kronor, för lotten nr II 3,000 kronor och för lotten nr III 8,000 kronor med tillägg av värdet av lott tillkommande del i hemmanets allmänningsandel.

Lotten nr I syntes böra utbjudas till salu under hand enligt 15 § i 1929 års förordning. Anledning syntes icke föreligga att motsätta sig en försäljning av lotten nr II till distriktsveterinären Ernst L. Carlsson och lotten nr III till egendomens arrendator, hemmansägaren J. G. Philipson. Då en

sammanläggning av lotten nr II med den Carlsson tillhöriga bostadslägenheten Rönneholm icke avsåge en omläggning av lägenheten till jordbrukslägenhet utan enligt uppgift av domänintendenten avsåge tillskapande av en villafastighet, syntes hembuds rätt icke kunna ifrågakomma enligt 11 § i 1929 års förordning. Philipson torde komma att nyttja lotten nr III i samband med sitt eget intilliggande hemman Bossgård nr 4, vilken gård vore av samma storlek som kronoegendomen. Styrelsen ville därför förorda, att riksdagens medverkan utverkades till försäljning av sagda lotter till nu omförmälda personer med skyldighet att erlægga köpeskillingarna kontant vid tillträdet. I samband härmed syntes lämpligen ärendet i övrigt jämväl böra underställas riksdagens prövning.

I avvaktan på slutligt beslut i försäljningsfrågan hade styrelsen ombesörjt egendomens utarrendering till den 14 mars 1932.

Lika med domänstyrelsen anser jag egendomen böra försäljas i angivna tre lotter. Under erinran, att frågan om uppdelningen av hemmanets allmänningsandel å lotterna avgöres enligt 19 kap. 12 § i lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet, anser jag lika med domänstyrelsen, att saluvärdena böra bestämmas till för lotten nr I 19,110 kronor, för lotten nr II 3,000 kronor och för lotten nr III 8,000 kronor med tillägg av värdet av lott tillkommande del i hemmanets allmänningsandel.

*Departements-
chefen.*

Jag hemställer alltså att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Bossgård nr 3 i Östra Husby socken av Östergötlands län blivit i huvudsaklig överensstämmelse med vad ovan angivits genom avstyckning uppdelad i tre lotter,

dels lotten nr I må med ett saluvärde av 19,110 kronor med tillägg av värdet av lottens del i hemmanets allmänningsandel utbudas till salu enligt 15 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.,

dels ock lotterna nr II och III må var för sig försäljas, lotten nr II till distriktsveterinären Ernst L. Carlsson och lotten nr III till arrendatorn J. G. Philipson, mot köpeskillingar av respektive 3,000 kronor och 8,000 kronor med tillägg av värdet av den del i hemmanets allmänningsandel, som må komma på respektive lott, och under villkor i övrigt beträffande vardera lotten, att köpeskillingen erlägges kontant vid tillträdet till länsstyrelsen i länet, som har att å lotten utfärda köpebrev, samt att köparen ensam vidkännes alla med lagfart å fänget och övriga med köpet förenade kostnader;

med iakttagande beträffande samtliga försäljningar, att lotterna må tillträdas den 14 mars 1932, att lotterna

överlätas i det skick, vari de på grund av bestämmelserna i om egendomen gällande arrendekontrakt skola av arrendatorn avlämnas, att kronan betalar avstyckningskostnaderna, att endast kronoegendomen tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna samt att köparna skola respektera den Vikbolandets elektriska kraftaktiebolag medgivna rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

5:o.

Ängalag nr 25
i Kristianstads län.

Kronoegendomen $\frac{5}{8}$ mantal Ängalag nr 8 och $\frac{1}{2}$ mantal Kärragården nr 3 i Hovs socken av Kristianstads län har genom domänstyrelsens kontrakt den 11 december 1908 mot en avgäld av 1,000 kronor utarrenderats till den 14 mars 1929. Efter sistnämnda tidpunkt har domänstyrelsen i avvaktan på dispositionsfrågans ordnande ytterligare utarrenderat egendomen till den 14 mars 1931 mot enahanda avgäld.

Uppskattningsförrättning har hållits å egendomen under år 1927. Av instrumentet över berörda förrättning ävensom övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en över egendomen år 1926 av distriktslantmätaren Gösta Warkander upprättad karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen är belägen omkring 9 kilometer från Grevie station å Väst-kustbanan och fördelad i tre skiften, av vilka två tillhöra hemmanet Ängalag och ett hemmanet Kärragården.

Av Ängalagsskiftena är endast hemskiftet i kronans ägo. Det andra av dessa båda skiften är numera uppstyckat och försålt. Även Kärragårdsskiftet är till största delen avyttrat.

I kronans ägo kvarvarande del av egendomen omfattar en areal av 68.6900 hektar, därav 38.6000 hektar åker och tomt, 20.2890 hektar ängs- och odlingsmark, 8.0700 hektar skogsmark och 1.7310 hektar impediment.

Akerjorden är belägen på Ängalags hemskifte. Huvudparten av ängsmarken ligger å Kärragårdsskiftet.

Åkern, vilken består av delvis sandmylla och delvis klapperstensjord, är relativt god. Ängsmarken är medelmåttig. Skogsmarken är bevuxen med lövskog, bestående av ek, bok, björk och al. Skogen har betydelse som skyddsskog.

I den genom egendomen flytande bäcken finnes ett genom av en förutvarande arrendator verkställd uppdämning uppkommet mindre fall. Bäckens vattentillgång är emellertid ringa och vattenkraften utan större värde. Torra somrar bliver bäcken helt uttorkad.

Kronans byggnader å egendomen äro dåliga och för jordbrukets behov otillräckliga.

Från kronoegendomen har försålts ett flertal lägenheter.

I huvudsaklig anslutning till det förslag, som framlagts av kronojordstyckningssakkunniga hava uppskattningsmännen förordat egendomens uppdelning och försäljning.

Egendomen skulle på sätt närmare framgår av en utav distriktslantmä-
taren Warkander utarbetad och handlingarna bilagd plan uppdelas i 13
å kartan inlagda och med litt. E, Ea—El betecknade lotter, av vilka lotten
litt. E motsvarar huvudgården, lotterna litt. Ea och Eb utgöra obebyggda
jordbruksområden, lotten litt. Ec omfattar egendomens egentliga skogs-
mark och lotterna litt. Ed—El bestå av mindre, obebyggda områden.

Lotternas arealer, salu- och arrendevärden framgå av nedanstående
tablå:

Litt.	Köpare	A r e a l, h e k t a r					Saluvärde, kronor		Ar- rende- värde kro- nor
		åker	äng	odlad mark	avrös- nings- jord	summa	summa	därav för skog	
Ehuvudgården	Karl R. Petters- son	22.4935	1.6280	14.1555	0.5100	38.7870	31,690	3,949.—	950
Ea obebyggd	*)	6.0350	0.1300	1.1150	—	7.2800	5,050	518.—	180
Eb »	*)	9.6550	0.3750	0.2990	0.0060	10.3350	7,500	109.—	287
Ec »	Hovs kommun	—	0.0900	1.1050	8.0700	9.2650	13,800	13,013.—	—
Ed »	P. Hj. Persson	0.2050	—	—	—	0.2050	820	—	—
Ee »	John Johansson	—	—	0.0745	—	0.0745	60	20.—	—
Ef »	JohannaJohans- son	—	—	0.0415	—	0.0415	30	10.—	—
Eg »	Adolf Grill	—	—	0.0345	—	0.0345	30	10.—	—
Eh »	Carl Nilsson	—	—	0.1080	—	0.1080	64	10.—	—
Ei »	Karl Hallenborg	0.0855	—	—	—	0.0855	86	—	—
Ej »	Lars M. Bengts- son	0.0520	—	—	—	0.0520	52	—	—
Ek »	Carl Andersson	0.0600	—	—	—	0.0600	60	—	—
El »	Hovshembygds- förening	0.0140	—	1.1330	—	1.1470	1,412	1,306.90	—
Samfällda ägor, vägar m. m.		—	—	—	—	1.2150	—	—	—

*) Bör säljas genom utbud.

Uppskattningsmännen hava föreslagit, att lotten litt. E eller huvud-
gården skulle hembjudas egendomens arrendator, Karl R. Pettersson.
Denne hade visserligen icke innehåft egendomen längre än från den 14
mars 1923 men hade väl hävdad egendomen och vore ägare till en del
byggnader å densamma, bland annat ett boningshus.

Lotterna litt. Ea och Eb, som vore avsedda att bilda självständiga egna-
hemsjordbruk, hava uppskattningsmännen föreslagit skulle upplåtas un-
der hand.

Lotten litt. Ec skulle försäljas till Hovs kommun, som förklarar sig vil-
lig erlægga den föreslagna köpesumman, 13,800 kronor.

Lotterna litt. Ed—Ek skulle försäljas till ovanberörda lägenheters res-
pektive innehavare, som hos uppskattningsmännen framfört önskemål
att inköpa områdena ifråga för utökande av sina ägande lägenheter, och

lotten litt. El avyttras till Hovs hembygdsförening, som inkommit med ansökan att få förvärva området.

Kronoegendomens arrendator har förklarat sig önska till åsatt saluvärde inköpa huvudgården.

Lotterna litt. Ea och Eb hava såsom obebyggda av uppskattningsmännen förordats till försäljning med kronan förbehållen återköpsrätt mot nedsättning i de för lotterna beräknade saluvärden till respektive 4,550 kronor och 6,750 kronor. Huvudgården skulle upplåtas utan återköpsrätt för kronan. För den händelse vid försäljning av huvudgården återköpsrätt emellertid skulle anses lämplig, hava uppskattningsmännen ifråga om denna lott likväl icke förordat någon nedsättning i saluvärdet. Beträffande övriga obebyggda lotter har icke föreslagits förbehåll om återköpsrätt.

Slutligen hava uppskattningsmännen uppgjort förslag till jordbrukslotternas upplåtande under åborätt samt till avgälder därför.

Överjägmästaren har icke haft något att erinra emot dispositionsförslaget, mot vilket icke heller vederbörande *överlantmätare* framställt någon anmärkning. En sammanläggning av hemmanen till en fastighet vore dock nödvändig för styckningsplanens genomförande.

Sådan sammanläggning har numera ägt rum och skall den nybildade fastigheten jämlikt kammarkollegii den 1 oktober 1930 fattade beslut benämnas Ängalag nr 25.

Med utlåtande den 3 oktober 1930 har *domänstyrelsen* underställt detta ärende Kungl. Maj:ts prövning. Styrelsen, som föranstaltat om egendomens skötsel och vård till den 14 mars 1932, biträdde dispositionsförslaget och ansåge i likhet med uppskattningsmännen, att huvudgården borde hembjudas egendomens arrendator utan återköpsrätt för kronan. De båda till egna hem avsedda jordbrukslotterna borde utbjudas under hand, dock utan den av uppskattningsmännen föreslagna återköpsrätten, varför nedsättning i lotternas saluvärden icke vore behöflig.

*Departements-
chefen.*

Mot föreliggande försäljningsförslag, sådant det blivit av domänstyrelsen förordat, har jag intet att erinra. I likhet med domänstyrelsen anser jag, att de båda jordbrukslägenheterna böra säljas utan förbehåll om återköpsrätt; och torde anledning saknas till föreskrivande av dylikt förbehåll vid försäljning av övriga obebyggda lotter. Det å egendomen befintliga vattenfallet har vid uppskattningsförrättningen icke åsatts särskilt värde.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen $1\frac{1}{8}$ mantal Ängalag nr 25, förut Ängalag nr 8 och Kärrgården nr 3, i Hovs socken av Kristianstads län blivit uppstyckad i ovanberörda av distriktslantmätaren Gösta Warkander år 1926 upprättade kartan inlagda och med litt. E, Ea—

El betecknade lotter, av nämnda lotter må med angivna områden och till åsatta saluvärden samt med tillträdesrätt för blivande köpare den 14 mars 1932 försäljas

dels lotten litt. E jämlikt 9 § första stycket av förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembudsrätt för egendomens nuvarande arrendator Karl R. Pettersson,

dels lotterna litt. Ea och Eb såsom egnahemslägenheter enligt 13 § i förenämnda förordning,

dels ock lotterna litt. Ec till Hovs kommun, litt. Ed till P. Hj. Persson, litt. Ee till John Johansson, litt. Ef till Johanna Johansson, litt. Eg till Adolf Grill, litt. Eh till Carl Nilsson, litt. Ei till Karl Hallenborg, litt. Ej till Lars M. Bengtsson, litt. Ek till Carl Andersson och litt. El till Hovs hembygdsförening, sistnämnda 10 lotter under villkor,

att köpeskillingarna kontant erläggas vid tillträdesdagen till länsstyrelsen i Kristianstads län, som utfärdar köpebrev å lotterna,

att köpare skola ansvara för ägolorterna författingsenligt efter tillträdesdagen åvilande onera, samt

att köpare vidkännas alla lagfarts- och andra med köpet förenade utgifter ävensom kostnaderna för avstyckning.

6:o.

Kronoegendomen 2 mantal Svertingstorp nr 4 i Finja socken av Kristianstads län, som genom kontrakt den 1 mars 1907 varit upplåten å arrende till den 14 mars 1927 mot en avgäld av 1,500 kronor, har genom domänstyrelsens försorg till den 14 mars 1931 upplåtits mot samma arrendeavgäld. Efter sistnämnda tidpunkt har domänstyrelsen föranstaltat om egendomens skötsel till den 14 mars 1932.

Å egendomen hölls arrendeuppskattning under år 1925. Därvid var tillgänglig en från 1903 års karta över nämnda kronoegendom av distriktslantmätaren Oscar Hobroh år 1924 kopierad och kompletterad karta. Av det över förrättningen uppgjorda instrumentet jämte tillhörande handlingar och berörda karta inhämtas bland annat följande.

Egendomen är belägen omkring 2 kilometer från Finja station å Hässleholm—Hälsingborgs järnväg.

Egendomen, som bildar en sammanhängande figur, innehåller oberäknat från egendomen försälda 66.525 hektar en sammanlagd areal av 297.8440 hektar, därav 101.833 hektar åker, 9.269 hektar äng, 183.948 hektar skogs- och betesmark samt 2.794 hektar impediment.

*Svertingstorp
nr 4 i Kristianstads län.*

Åkerjorden består av mycket mager sandjord, av viken en del är utlagd till bete.

Byggnaderna vid huvudgården äro i gott stånd och tillräckliga för gårdens brukande.

Vid egendomen finnas sex lägenheter, därav fyra äro belägna å utmarken. Samtliga lägenheter äro bebyggda med innehavarna tillhöriga hus.

Enligt Kungl. Maj:ts resolution den 20 december 1929 har Sydsvenska kraftaktiebolaget medgivits tillstånd att hava elektriska kraftledningar framdragna över egendomen.

Enligt det vid ovannämnda uppskattningsförrättning uppgjorda dispositionsförslaget skulle från egendomen avstyckas och försäljas de två å inägoområdet belägna med litt. C och D å kartan betecknade lägenheterna samt tre obebyggda områden, å kartan betecknade med litt. E, F och G. Utmarksområdet, å kartan betecknad med litt. B, skulle jämte de därå belägna lägenheterna avsättas till kronopark. Egendomen i övrigt skulle ånyo utarrenderas. Lägenheterna litt. C och D föresloges till hembud åt respektive innehavare.

Sedan *kronojordstyckningssakkunniga* besökt egendomen och i utlåtande år 1926 förordat försäljning av förberörda fem lotter samt tillika hemställt om försäljning av huvudgården, å kartan betecknad med litt. A, samt av en å utmarken belägen, intill inägoområdet gränsande mindre lägenhet, betecknad med litt. H, föranstaltade domänstyrelsen om förnyad uppskattning av egendomen. Sådan verkställdes år 1927.

Uppskattningsmännen hava därvid föreslagit,

att det med litt. A betecknade området eller huvudgården med en areal av 78.119 hektar och ett saluvärde av 36,100 kronor, därav 10,658 kronor för växande skog, måtte hembjudas till inköp av egendomens nuvarande arrendator, Gustaf Johansson, vilken innehaft arrendet sedan 1 september 1922,

att lägenheten litt. C med en areal av 7.562 hektar och ett saluvärde av 1,480 kronor måtte försäljas till Betty Larsson, som å lägenheten har egna byggnader,

att lägenheten litt. D med en areal av 12.1685 hektar och ett saluvärde av 4,200 kronor, därav 80 kronor för växande skog, måtte försäljas till Adolf Jönsson, som å lägenheten har egna byggnader,

att lägenheten litt. H med en areal av 4.843 hektar och ett saluvärde av 1,060 kronor, därav 136 kronor 45 öre för växande skog, måtte försäljas till Kristina Salomonsson, som å lägenheten har egna byggnader,

att följande obebyggda områden måtte utbjudas till försäljning, nämligen dels litt. E med en areal av 16.039 hektar och ett saluvärde av 5,670 kronor, därav 790 kronor för växande skog, dels litt. F med en areal av 15.615 hektar och ett saluvärde av 5,350 kronor, därav 328 kronor för växande skog, och dels litt. G med en areal av 11.52 hektar och ett saluvärde av 2,130 kronor,

samt att återstoden av egendomen, å kartan betecknad med litt. B, med en areal av 141.9775 hektar måtte med därå varande lägenheter avsättas till kronopark.

I infortrade yttranden har egendomens arrendator förklarat sig villig inköpa huvudgården litt. A samt innehavarna av lägenheterna litt. C, D

och H likaledes villiga att inköpa sina respektive innehav mot åsatta saluvärden.

För upplåtelse av lotterna under åborätt hava uppskattningsmännen föreslagit viss avgäld, beräknad efter sist fastställda medelmarkegångspris.

Uppskattningsmännen hava förordat lotternas försäljning utan rätt för kronan till återköp.

Vederbörande *domänintendent* har ansett återköpsrätt ej böra förbehållas men förklarat, att om sådant förbehåll komme att göras, skogsvärdet å lotten litt. A borde nedsättas med 20 procent och saluvärdet förty jämkas till 33,950 kronor, varemot saluvärdet å övriga lotter jämväl i sådant fall borde bibehållas. Vid försäljning av lotterna litt. A och H borde kronan enligt domänintendenten förbehålla sig rätt att för transporter till och från kronoparken litt. B begagna markvägen nr 104, som berörde dessa båda lotter. Ävensom beträffande samtliga lotter att framdraga elektrisk ledning, därest elektrisk energi skulle erfordras för förädling av kronoparkens skogsprodukter.

Länsstyrelsen har tillstyrkt uppskattningsmännens förslag om egendomens försäljning i sex lotter.

Vederbörande *överjägmästare* har icke haft något att erinra mot värderingen av skogen å försäljningslotterna eller mot förslaget att avsätta egendomens utmark till kronopark. Däremot har han ansett egendomens åkerjord vara så dålig, att jorden bättre ägnade sig till skogsbruk än till jordbruk samt att egnahemsjordbruk i varje fall ej borde utläggas å annan jord än möjligen å viss jord vid floddiket mot angränsande fastigheten Gunnarstorp.

Överlantmätaren har icke haft något att erinra mot det år 1927 upprättade styckningsförslaget.

Domänstyrelsen har i skrivelse den 15 augusti 1930 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört följande.

Styrelsen förordade försäljningsförslaget.

Kronoegendomens nuvarande arrendator, Gustaf Johansson, vilken av uppskattningsmännen föreslagits till erhållande av hembuds rätt vid lottens litt. A försäljning, hade endast innehaft arrendet av egendomen sedan den 1 september 1922 och uppfyllde följaktligen ej de fordringar i avseende å tiden, som enligt 9 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. fastställts för erhållande av hembud. Styrelsen ville dock, trots detta förhållande, föreslå, att Johansson på grund av det stora arbete och nit, han nedlagt vid egendomens brukande, komme i åtnjutande av hembuds rätt vid försäljning av lotten i fråga.

Brukarna av lotterna litt. C, D och H, vilka enligt de vid uppskattnings-tillfället gällande författningar varit berättigade till hembud såsom ägare av de å lägenheterna befintliga hus, syntes också böra tillerkännas hembuds rätt å sina respektive lägenheter.

I en till domänstyrelsen efter uppskattningsförrättningen insänd ansökning hade en av innehavarna av de å utmarken belägna lägenheterna, vilka enligt styckningsförslaget skulle bibehållas i kronans ägo, Tilda Månsson, anhållit att få friköpa sin lägenhet. Såväl vederbörande jägmästare som domänintendent hade avstyrkt ansökningen, och finge jämväl domänstyrelsen i anslutning till vad ortsmyndigheterna anfört avstyrka densamma.

Några särskilda föreskrifter om lotternas användning vid deras försäljning ansåge styrelsen icke vara behövliga. Något villkor om återköpsrätt från kronans sida påkallades icke.

Departements-
chefen.

Av handlingarna i ärendet framgår, att åkerjorden å de till försäljning ifrågasatta lotterna är synnerligen svag. Överjägmästaren ifrågasätter, huruvida det kan vara lämpligt att till jordbruk sälja vissa av lotterna. Emellertid hava samtliga övriga myndigheter, som yttrat sig i ärendet, förordat styckning och försäljning. Med hänsyn härtill anser jag mig böra, ehuru med viss tvekan, biträda förslaget om ifrågavarande lotters försäljning. Förbehåll om återköpsrätt torde ej böra stadgas. På sätt domänintendenten föreslagit, torde vid försäljning av lotterna litt. A och H förbehåll böra göras om rätt för kronan att för transporter till och från kronoparken litt. B begagna markvägen nr 104 å förenämnda karta. Ägarna av den mark, var-över Sydsvenska kraftaktiebolagets förberörda kraftledning dragits eller kan komma att, jämlikt nämnda resolution den 20 december 1929 dragas, torde böra vid blivande försäljning tillförbindas respektera bolagets rätt i sådant hänseende. Tilda Månssons av myndigheterna avstyrkta ansökan torde icke böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Till frågan om dispositionen efter den 14 mars 1932 av den i kronans hand kvarvarande delen av egendomen torde jag få återkomma, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen 2 mantal Svertingstorp nr 4 i Finja socken av Kristianstads län uppdelats i åtta å den i ärendet företedda kartan med litt. A—H betecknade lotter, av dessa lotter må till åsatta saluvärden och med tillträdesrätt för respektive köpare den 14 mars 1932 försäljas,

dels lotterna litt. A, C, D och H jämlikt stadgandena i 9 § av förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., med hembudsrätt å lotten litt. A för egendomens nuvarande arrendator Gustaf Johansson, å lotten litt. C för Betty Larsson, å lotten litt. D för Adolf Jönsson och å lotten litt. H för Kristina Salomonsson samt under villkor i fråga om försäljning av lotterna litt. A och H, att kronan förbehålles rätt att för transporter till och från den med litt. B å kartan betecknade lotten begagna den med nr 104 betecknade markväg,

dels ock lotterna litt. E, F och G såsom egnahems-lägenheter enligt § 13 av ovannämnda förordning; börande dessutom vid försäljning av lotter, som be-

röras eller komma att beröras av Sydsvenska kraftaktiebolagets jämlikt berörda resolution den 20 december 1929 framdragna kraftledning, köpare tillförbindas att respektera bolagets rätt att hava ledningarna framdragna över lotten.

7:o.

I proposition (nr 251, punkt 16) till 1930 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till försäljning från kronoegendomen $\frac{2}{3}$ mantal Västra Värlinge nr 14 i Bodarps socken av Malmöhus län av ett område om 825 kvadratmeter till smedsmästaren Olof Ekstrand mot en köpeskilling av 825 kronor och under vissa villkor i övrigt. I skrivelse den 3 juni 1930 (nr 341) har riksdagen sedermera meddelat sitt godkännande av försäljningsförslaget i fråga. Av det vid propositionen fogade utdraget ur statsrådsprotokollet för den 14 mars 1930 framgår bland annat följande.

Västra Värlinge nr 14 i Malmöhus län.

Egendomen, som är utarrenderad till den 14 mars 1931 mot en årlig avgäld av 1,515 kronor, är belägen 9 kilometer från staden Trälleborg, 4 kilometer från Håslövs järnvägsstation och 3 kilometer från Skegrie järnvägsstation samt innehåller 23.92 hektar, därav 23.333 hektar tomt, åker och dylikt, 0.07 hektar äng och 0.517 hektar impediment.

Till vederbörande uppskattningsmän hade inkommit ansökningar från innehavarna av två egendomen angränsande lägenheter, nämligen förenämnde smedsmästaren Olof Ekstrand och vagnmakaren Anders Persson, vilka anhållit att få inköpa något mindre område för utökning av sina bostads- och hantverkslägenheter. Perssons lägenhet, gatehuset nr 15, hade ansetts tillräckligt stor för den av honom bedrivna verksamheten, varjämte ett fränskiljande av mark från kronoegendomen för utvidgning av Perssons väl avgränsade fastighet skulle förorsaka kronoegendomen visst intrång. Perssons ansökning hade därför avstyrkts.

I en till domänstyrelsen iukommen ansökning har nu Persson anmält, att det vid en av distriktslantmätaren R. Malmberg den 11 juli 1929 företagen gränsbestämning till gatehuset nr 15 visat sig, att norra och östra gränserna icke sammanfölla med de av ålder hävdade, i det att enligt gränsutstakningen norra delen av det till gatehuset hörande byggnadskomplexet kommit att ligga å förenämnda kronoegendom; och har Persson med anledning härav och då han för utövande av sitt yrke behövde disponera hela det markområde, som av ålder ansetts höra till gatehuset, anhållit att av egendomen få köpa det mellan gatehusets norra gränslinje och en linje strax norr om byggnaderna liggande området ävensom ett mindre triangelformigt område öster om gatehuset. Vid ansökningen var fogad kopia av en av bemälda Malmberg år 1929 upprättad karta över Västra Värlinge nr 15. Över ansökningen hava tillstyrkande yttranden avgivits av vederbörande *domänintendent* och *kronoarrendator*

samt länsstyrelsen i länet. Arrendatorn har som villkor uppställt fordran på att utfartsvägen från huvudgården lämnades fullkomligt fri.

På av domänstyrelsen given anledning har domänintendenten sedermera på sökandens bekostnad verkställt saluvärdering av de till inlösen ifrågasatta områdena. Områdena äro såsom litt. A och B med gröna begränsningslinjer utmärkta å en av distriktslantmätaren R. Malmberg 1930 upprättad karta över »förslag till försäljning till ägaren av V. Värlinge 15^t av områdena litt. A och B å kartan från kronoegendomen $\frac{5}{8}$ mantal V. Värlinge 14^a» samt innehålla tillhoppa 225 kvadratmeter. Saluvärdet har uppskattats till 255 kronor att erläggas vid tillträdet med skyldighet för köparen att dessutom betala alla med köpet förenade avstycknings-, lagfarts- och stämpelkostnader. Detta förslag har av sökanden godtagits.

Distriktslantmätaren Malmberg har i en den 2 juni 1930 upprättad beskrivning över förslag till avstyckning av områdena i fråga framhållit bland annat: Vid avstyckningen borde områdena tillerkännas rätt att som väg begagna *dels* stamfastighetens andel i samfällda vägen väster därom, *dels* i 6.7 meter breda området av stamfastigheten, vilket är beläget intill och norr om området litt. A:s norra gräns, och *dels* det område av stamfastigheten, som är beläget väster om sagda område litt. A. Detta sistnämnda område hade redan tagits i bruk för samfällda allmänna vägen till Bodarp.

Överlantmätaren har meddelat, att något hinder ur jorddelningslagens synpunkter mot den föreslagna försäljningen ej syntes föreligga. Områdets omfång och belägenhet syntes dock vara sådant, att avstyckning av detsamma borde ske för sammanläggning med Västra Värlinge 15^t jämlikt lagen den 18 juni 1926 om sammanläggning av fastigheter å landet.

Med skrivelse den 19 september 1930 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid för egen del anfört följande.

Det syntes enligt styrelsens mening vara rimligt, att Persson medgäves förvärva de områden av kronoegendomen, som hitintills brukats till hans lilla lägenhet och som måste anses nödvändiga för utövande av hans yrke. Enär det ansetts olämpligt att förbinda försäljningen av ovanberörda område om 825 kvadratmeter med förbehåll om rätt för kronan till återköp, syntes anledning jämväl saknas att vid överlåtelsen av nu ifrågasatt område om 255 kvadratmeter göra förbehåll om sådan rätt. Skulle likväl sådan rätt ifrågasättas, borde saluvärdet såsom föreslagits beträffande området om 825 kvadratmeter nedsättas med 25 procent.

Vid försäljningen borde köparen förpliktas tåla den aktiebolaget Värlingeortens elektricitetsverk medgivna rätten att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Såsom framginge av kartan inkräktade områdena icke på den från huvudgården ledande utfartsvägen.

Då Perssons lägenhet även efter en utökning med områdena litt. A och B otvivelaktigt fortfarande vore att anse såsom bostads- eller hantverkslägenhet samt vid sådant förhållande med hänsyn till lydelsen av

11 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. hembud av området till Persson icke torde kunna ske, syntes ärendet böra underställas riksdagens prövning.

Styrelsen, som vidtagit åtgärder för utarrendering av egendomens huvudgård från den 14 mars 1931, hade därvid låtit från arrendet undan- taga områdena litt. A och B.

På i ärendet anförda skäl anser även jag, att ifrågavarande med litt. *Departements-
chefen.* A och B betecknade områden böra med äganderätt överlätas å Persson. Mot det föreslagna priset och villkoren i övrigt för försäljningen har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen med- giva,

att av kronoegendomen $\frac{3}{8}$ mantal Västra Värlinge nr 14 i Bodarps socken av Malmöhus län må till vagn- makaren Anders Persson för sammanläggning med honom tillhöriga Västra Värlinge 15⁴ försäljas om- förmälda områden litt. A och B om tillhoppa 255 kvad- ratmeter mot en köpeskilling av 255 kronor att vid till- trädet, räknat från den 14 mars 1931, kontant erläggas till länsstyrelsen i länet, som utfärdar köpebrev å området, därvid såsom villkor för försäljningen skall gälla, att områdena försäljas i det skick, de vid till- trädet befinnas, att områdena tillförsäkras rätt att som väg begagna dels stamfastighetens andel i sam- fällda vägen väster därom, dels i 6.7 meter breda om- rådet av stamfastigheten, vilket är beläget intill och norr om området litt. A:s norra gräns, och dels det område av stamfastigheten, som är beläget väster om sagda område litt. A, att ägaren av områdena är pliktig tåla den aktiebolaget Vällingeortens elektri- citetsverk medgivna rätten att hava elektriska lednin- gar framdragna över egendomen, att köparen skall svara för de å områdena å tiden efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, samt att köparen en- sam vidkännes kostnad för lagfart och avstyckning samt övriga med köpet förenade utgifter.

8:o.

Genom brev den 27 juni 1927 medgav Kungl. Maj:t med riksdagen (prop. nr 215/1927 punkten 23; R. skr. nr 327/1927), att fem i statsråds- protokollet över jordbruksärenden den 4 mars 1927 omförmälda områden, nämligen torpet Solbacken samt tomterna nr I, II, III och IV, skulle var för

*Amundebyn
nr 1 i Åles-
borgs län.*

sig med i statsrådsprotokollet angivet område försäljas från kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Amundebyn nr 1 i Tösse socken av Älvsborgs län enligt då gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar.

Ovannämnda områden hava alla med undantag av tomten nr II blivit försålda i enlighet med bestämmelserna i förberörda brev. Tomten nr II, som åsatts ett saluvärde av 500 kronor, har utbudits till försäljning ej mindre än tre gånger utan att något köpeanbud avgivits å densamma. Tomten ifråga har under sistförflutna arrendear varit utarrenderad mot en årlig avgift av 2 kronor.

I en till domänstyrelsen insänd ansökning har *Tössbo härads vägstyrelse* anhållit om upplåtelse av ett å en ansökningen bifogad skiss närmare angivet område från ovannämnda kronoegendom för uppförande av en garagebyggnad samt till upplagsplats för materialier m. m.

På förslag av förutvarande *domänintendenten* i länet, R. Carlson, har *vägstyrelsen* senare ändrat sin ansökning på så sätt, att vägstyrelsen anhållit få inköpa förberörda tomtområde nr II till det tomten åsatta saluvärdet 500 kronor.

Såväl nuvarande *domänintendenten* i länet Carl Faust som *länsstyrelsen* hava tillstyrkt ansökningen.

Domänstyrelsen har i utlåtande den 20 juni 1930 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt hemställt om proposition rörande den ifrågasatta försäljningen.

Med tillstyrkande av försäljningsförslaget får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ovannämnda till kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Amundebyn nr 1 i Tösse socken av Älvsborgs län hörande tomtområde nr II må till Tössbo härads vägstyrelse försäljas mot en köpeskilling av 500 kronor under villkor i övrigt, att köpeskillingen erlägges senast å tillträdesdagen och inbetalas till länsstyrelsen i länet, att köparen skall svara för de området författningsenligt efter tillträdet åliggande utskylder, samt att köparen ensam skall vidkännas lagfarts- och andra med köpet förenade utgifter.

9:o.

Den i Bergs socken av Skaraborgs län belägna kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Högsböla nr 1 Sörgården jämte Sörgårdsslyckan nr 1, en åker, och Sävallyckan nr 1, ett soldattorp, är av domänstyrelsen genom kontrakt den 11 september 1925 för tio års tid från den 14 mars 1926 utarrenderad med

Högsböla nr 1
Sörgården
i Skaraborgs
län.

undantag av dels en med ägofiguren nr 54 ä en av distriktslantmätaren Tor Hjertquist 1924 upprättad karta över egendomen betecknad tomtplats om 0.14 hektar, som jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 12 juni 1925 försålts. dels ock ett område, bestående av obrutet kalkberg och enligt en av bemälda Hjertquist 1924 över området upprättad karta omfattande en areal av 1.52 hektar, vilket område av domänstyrelsen särskilt för sig utarrenderats jämväl under 10 år från den 14 mars 1926. I arrende för sistnämnda upplåtelse skall betalas 95 öre per kubikmeter under tilländagånget arrendeår brutet kalkberg, dock minst 1,000 kronor. Årliga arrendeavgiften för egendomen i övrigt utgör 1,000 kronor.

Under 1927 anhöll egendomens arrendator Robert Samuelsson att enligt ansökningen åtföljande ritningar och kostnadsförslag, slutande å 14,941 kronor, få mot ersättning genom arrendeavdrag nybygga egendomens ladugårdshus, som vore av ålder så slitna, att fara föreläge för deras instörtande, samt därjämte obekväma.

Kronojordstyckningssakkunniga, för vilka domänintendenten i länet under deras besiktningaresor i länet 1927 omförmält nämnda ansökning och att arrendatorn förklarar sig villig avstå från arrendet, om han finge inköpa egendomen i befintligt skick, hava med anledning härav besiktigat egendomen och därvid funnit sig böra på grund av byggnadernas i allmänhet mindre goda beskaffenhet förorda försäljning till arrendatorn redan under nu löpande arrendeperiod av egendomen, dock med undantag av förberörda kalkfyndighet.

Sedan *domänintendenten* i avgivet yttrande över ansökningen om nybyggnad vid egendomen framhållit, att det syntes förmånligare för kronan att försälja egendomen i befintligt skick än att låta utföra det ifrågasatta byggnadsarbetet, samt föreslagit saluvärdering av egendomen med förenämnda undantag, i vilket förslag länsstyrelsen i länet instämde, har domänstyrelsen i brev till länsstyrelsen den 28 oktober 1927 anbefallt dylik förrättning.

Av handlingarna rörande förrättningen, däribland infordrat yttrande av vederbörande överjägmästare samt ovanberörda karta med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen är belägen 19 kilometer från Skövde och 4 kilometer från Timmersdala järnvägsstation.

Egendomen innehåller en areal av 76.15 hektar, därav 28.758 hektar åker och tomt, 4.546 hektar äng, 41.963 hektar skogs- och hagmark samt 0.883 hektar impediment. I denna areal äro inbegripna de från arrendet undantagna områdena, och av samma areal belöper på det i arrendet ingående omkring 6.5 kilometer från huvudgården belägna skogsskiftet å Klyftamon 7.95 hektar skogsmark jämte väg.

Trädgården är mindre och värdad. Åkerjorden består av svart- och sandmylla å grus- och bergbotten samt är till stor del stenig och till en del grund. Ängs- och betesmarken lämnar gott bete för ungdjur, men kan på

grund av växande lökväxter ej användas för mjölkkor. Skogen lämnar 25 kubikmeter i årlig utsyning.

Egendomens åbyggnad är i allmänhet, med undantag av svinhuset, äldre och sliten, ladugården särskilt dålig och tarvar snar ombyggnad.

Torp och backstugor finnas ej vid egendomen.

Egendomen har andel i en mindre byallmänning och i Östra Stöpens häradsallmänning.

Över egendomen är med vederbörligt tillstånd framdragen en elektrisk högspänningsledning, tillhörig Nykvarn-Tidans kraftaktiebolag.

Egendomens taxeringsvärde är 29,900 kronor, därav 6,000 kronor för skog och skogsmark.

Uppskattningsmännen hava, då arrendatorn mycket väl vårdat egendomen, som av honom och hans fader delvis stenbrutits, samt nybyggt svinhus — det enda förbättringsarbete, som ålegat arrendatorn — tillstyrkt hans ansökning att få inköpa egendomen, men ansett att från denna försäljning borde undantagas dels det område, innehållande kalkfyndighet, som särskilt utarrenderats, utökat till storleken så att det komme att omfatta det å kartan med litt. A betecknade området med en areal av 2.806 hektar, därav 0.03 hektar åker och 2.776 hektar avrösningsjord, varigenom fyndigheten, därå under nuvarande arrendeperiod ingen brytning skett, kunde för framtiden utnyttjas, dels ock, eventuellt, efter skogsstatstjänstemännens bestämmande skogsskiftet å Klyftamon.

Upplåtelse under åborätt har ansetts på grund av egendomens storlek ej kunna ifrågakomma. Någon förfrågan om annat inköp av jord från egendomen har ej skett. I trakten finnes ej efterfrågan å obebyggd jord.

Med förberörda undantag har egendomen saluvärderats till 44,670 kronor, varav för skogsmark med växande skog 20,000 kronor.

Skiftet å Klyftamon har åsatts ett saluvärde av 5,830 kronor, varav omkring 5,550 kronor för växande skog, vadan, därest detta skifte skulle ingå i försäljningen av egendomen, förstberörda saluvärde ökades till 50,500 kronor.

Egendomen med undantag av kalkfyndigheten har arrendevärderats till 1,000 kronor.

På förekommen anledning har *domänintendenten* den 12 februari 1930 anfört bland annat: I händelse egendomen skulle försäljas enligt 1929 års förordning, borde det för egendomen föreslagna saluvärdet minskas med 12 procent, om försäljningen skulle ske med 10-årig amortering av köpeskillingen jämte ränta. Skulle återköpsrätt föreskrivas, vilket domänintendenten ej kunde tillstyrka, borde saluvärdet minskas med ytterligare 10 procent.

Länsstyrelsen har tillstyrkt uppskattningsmännens förslag om försäljning till arrendatorn av egendomen i dess helhet, dock med undantag av kalkfyndighetsområdet litt. A, samt framhållit att, om förslaget vunne bifall, beslut borde fattas rörande dispositionen intill den 14 mars 1936 av det område om 1.286 hektar, som nu tillhörde den arrenderade egendomen men av uppskattningsmännen avses att tilläggas kalkfyndigheten.

Överjägmästaren har förklarat sig icke hava något att erinra mot försäljning av egendomen i dess helhet med skogsskiftet å Klyftamon, vars bibehållande i kronans ägo överjägmästaren bestämt avstyrkt och därvid åberopat den ståndpunkt, domänstyrelsen intagit beträffande andra kronoegendomar tillhörande mindre skogsskiften därstädes. Vad anginge skogsvärderingen har överjägmästaren, med hänsyn därtill att viss realisationstid borde beräknas för den äldre skogen och att motsvarande avdrag å det ovan an-

givna skogsvärdet borde göras, efter verkställd beräkning av detta avdrag, ansett nedsättning böra ske av saluvärdet för skiftet å Klyftamon till i runt tal 5,700 kronor och av saluvärdet å skogsmark och skog å den till försäljning föreslagna egendomen i övrigt till i runt tal 19,500 kronor.

Genom de av överjägmästaren förordade nedsättningarna sänkes saluvärdet för egendomen till 49,870 kronor.

Egendomens arrendator har i skrivelse den 8 februari 1930 förklarat sig villig inköpa egendomen med skiftet å Klyftamon men med undantag av det föreslagna området för kalkfyndigheten för en köpeskillning av 49,870 kronor att erläggas med en sjättedel om året utan ränta å oguiden del därav. Skulle annat betalningssätt föreskrivas, önskade arrendatorn, att motsvarande avdrag å köpeskillningen gjordes.

Egendomen har innehafts på arrende från 1912 av nuvarande arrendatorn och därförut från 1873 av hans fader samt enligt uppskattningsmännens vitsordande väl vårdats.

Ordföranden i kommunalnämnden i Bergs socken har underrättats om försäljningsförslaget men icke låtit sig avhöra inom förelagd tid.

Med skrivelse den 7 mars 1930 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del anfört följande.

Styrelsen biträdde förslaget om försäljning av egendomens huvuddel på sätt av uppskattningsmännen förordats. Vid upplåtelse av egendomen med köpeskillningens erläggande i enlighet med bestämmelserna i 21 § och 22 § B) i 1929 års förordning ansåge styrelsen en köpeskillning av 44,400 kronor skälig. Tillstånd för Nykvarn-Tidans kraftaktiebolag att hava förberörda elektriska ledning framdragen över egendomen hade meddelats genom Kungl. Maj:ts resolution den 31 januari 1919. Innehavaren av kalkbergsområdet borde förbehållas rätt att begagna erforderlig utfartsväg över salulotten. I fråga om ovanberörda område om 1.286 hektar torde det ankomma på styrelsen att föranstalta om dess skötsel och vård till arrendeperiodens utgång den 14 mars 1936.

Jag ansluter mig till domänstyrelsens nu framlagda förslag om försäljning av ifrågavarande kronoegendom med angivna undantag. Saluvärdet torde böra bestämmas till 44,400 kronor samt försäljningen ske utan förbehåll om återköpsrätt. Tillträdet bör bestämmas till den 14 mars 1932.

*Departements-
chefen.*

Till frågan om dispositionen under återstående del av arrendeperioden av området om 1.286 hektar torde jag framdeles få återkomma, då riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Högsböla nr 1 Sörgården jämte Sörgårdslyckan nr 1, en åker, och Sävalyckan nr 1, ett soldattorp, i Bergs socken av Skaraborgs län må — med undantag av det jämlikt Kungl. Maj:ts med riksdagen meddelade beslut den 12 juni 1925 försålda området om 0.14 hektar samt det område om 2.806 hektar, som å den av distriktslantmätaren Tor Hjertquist 1924 upprättade kartan utmärkts med litt. A

— försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. mot en köpeskilling av 44,400 kronor, att erläggas jämlikt bestämmelserna i 21 § och 22 § B) i nämnda förordning, med hembuds rätt enligt 9 § första stycket i samma förordning för egendomens nuvarande arrendator Robert Samuelsson och med tillträde för köpare den 14 mars 1932, då nu gällande arrendekontrakt om egendomen skall upphöra att gälla, samt med iakttagande i övrigt vid försäljningen, *att* fastigheten överlåtes i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i sagda arrendekontrakt skall av arrendatorn överlämnas, *att* innehavaren av det med litt. A utmärkta området må äga rätt att använda utfartsväg över fastigheten, *samt att* det skall åligga köparen att respektera Nykvarn-Tidans kraftaktiebolag jämlikt resolution den 31 januari 1919 medgiven rätt att hava elektrisk ledning framdragen över fastigheten.

10:o.

Vädbjörntorp
nr 1 i Skaraborgs län.

Kronoegendomen 1 mantal Vädbjörntorp nr 1 i Fridene socken av Skaraborgs län är utarrenderad till den 14 mars 1931 mot årligt arrende av 1,900 kronor.

År 1927 har egendomen besiktigats av kronojordstyckningssakkunniga, och har år 1928 uppskattningsförrättning å densamma hållits i vederbörlig ordning, varjämte uppskattningsnämnden år 1929 uppgjort förnyat förslag till försäljning av egendomen. Av de sakkunnigas utlåtande, instrument över uppskattningsförrättningen, protokoll vid uppgörandet av det förnyade försäljningsförslaget ävensom övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av extra lantmätaren Lars Kökeritz år 1927 upprättad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 20 kilometer från Hjo, 16 kilometer från Tidaholm och 4 kilometer från Fridene järnvägsstation, har enligt förberörda beskrivning en areal av 251.695 hektar, därav 91.13 hektar tomt och åker, 19.746 hektar äng, 5.916 hektar betesmark, 132.6 hektar skogsmark samt 2.303 hektar impediment.

Å egendomen finnas torpet Nolängen, för vilket erlägges 275 kronor i årligt arrende, samt utgårdarna Kvarnängen och Knäppet, för vilka i årliga avgälder erläggas respektive 575 kronor och 725 kronor.

Åkerjorden består huvudsakligen av sand- och något lermylla på lerbotten av knappt medelgod beskaffenhet, lidande av väta och i behov av dränering.

Av byggnaderna vid huvudgården, vilka samtliga äro äldre, erfordrar

ladugården en genomgående reparation. Boningshusen å Kvarnängen och Nolängen behöva snarast ombyggas. Nyare byggnader finnas endast å Knäppet.

Samfällighet, vari egendomen har del, saknas.

Taxeringsvärdet utgör för jordbruksfastigheten 77,500 kronor och för skogsmarken med växande skog 30,600 kronor.

Kronojordstyckningssakkunniga hava framhållit, att egendomens ägofigur vore långsträckt och åkerjorden av svag beskaffenhet. Med hänsyn härtill och då åbyggnaderna delvis vore äldre, kunde med fog ifrågasättas, huruvida det icke borde vara fördelaktigare för statsverket att avhända sig egendomen. Lämpligen kunde egendomen upplåtas i fyra var för sig bebyggda lotter, nämligen huvudgården, Nolängen, Kvarnängen och Knäppet med vissa förslagsvis angivna inägoarealer, vartill borde komma nödig areal skogsmark.

Uppskattningsnämnden har vid 1928 års förrättning upplyst, att ansökningar om förvärv av jord från egendomen inkommit från huvudgårdens arrendator och innehavarna av de bebyggda lägenheterna. Då egendomen med sin långsträckta figur samt sina slitna och delvis dåliga hus väl lämpade sig för styckning, borde den försäljas i förut berörda fyra lotter, sedan huvuddelen av skogen undantagits för att förvaltas såsom kronopark. Det förslag, som uppskattningsnämnden i sådant hänseende uppgjort, redovisas här nedan såsom »grundförslaget», därvid lotterna betecknats huvudgården med litt. A, Kvarnängen med litt. B, Knäppet med litt. C och Nolängen med litt. D. Den till kronopark avsedda delen av egendomen har å kartan utmärkts med litt. E. Lotterna, som å kartan äro skilda från varandra medelst heldragna röda linjer och närmare beskrivna i av extra lantmätaren Lars Kökeritz i augusti 1928 upprättade arealuppgifter, borde hembjudas, lotten litt. A egendomens arrendator, S. A. Nilsson, som brukat egendomen sedan år 1902, lotten litt. B Oskar Johansson, som brukat lotten sedan 1921, lotten litt. C Edvin Karlsson, som brukat lotten sedan 1907, och lotten litt. D V. J. Andersson, som brukat lotten sedan 1908. Köpeskillningarna för lotterna litt. A och C borde få erläggas räntefritt under loppet av sex år, och borde köpeskillningarna för de två återstående lotterna få erläggas enligt egnahemsgrunderna.

I ett över detta förslag den 14 januari 1929 avgivet yttrande anförde *överlantmätaren* följande. De till avstyckning föreslagna lotterna innehöle otvivelaktigt åker, äng eller därtill odlingsbar mark av den omfattning, att de blevo tjänliga till jordbruk. Med hänsyn därtill och då stamfastigheten hade en efter förhållandena inom länet stor tillgång till skogsmark, måste jämlikt stadgandet i 19 kap. 3 § fjärde stycket jorddelningslagen tillses, att samtliga försäljningslotter i mån av tillgång erhöles för deras nyttjande för jordbruk erforderlig skog. Enligt de principer, som i likartade fall blivit anlagda inom länet, skulle för de olika försäljningslotterna erfordras husbehovsskog i följande omfattning: för litt. A 40 kubikmeter, för litt. B 25 kubikmeter, för litt. C 30 kubikmeter och för litt. D 18 kubikmeter eller tillhoppa 113 kubikmeter, allt fast mått. Av försäljningslotterna vore det endast lotten litt. A, vilken tillagts skogsmark i sådan omfattning att, därest den årliga tillväxten kunde beräknas uppgå till 3 kubikmeter per hektar, dess behov av husbehovsskog kunde anses vara tillgodosett. Ur jorddelningslagens synpunkt torde följaktligen någon befogad anmärkning icke kunna göras i fråga om avstyckning av denna lott.

Beträffande de övriga försäljningslotterna åter vore det erforderligt, att de bereddes tillgång till husbehovsskog i ungefär ovan angiven omfattning.

Med anledning av vad överlantmätaren anfört hemställde *länsstyrelsen* den 16 januari 1929 om ny utredning angående omfattningen av försäljningslotterna.

Överjägmästaren har i yttrande den 24 januari 1929 förklarat sig icke hava något att erinra emot förslaget till försäljning av lotterna litt. A, B, C och D samt bibehållande i kronans ägo såsom kronopark av lotten litt. E. Vad överlantmätaren anfört angående den föreslagna tilldelningen av utmark till lotterna litt. B, C och D torde få anses riktigt, särskilt beträffande lotten litt. B. Mot överlantmätarens beräkning torde emellertid kunna erinras, dels att det nödiga husbehovsvirkets kvantitet, 113 kubikmeter för samtliga 4 försäljningslotter, syntes onödigt högt upptagen — den årliga utsyningen hittills hade varit endast 60 kubikmeter och denna hade enligt jägmästarens uppgift varit tillräcklig — dels att den av överlantmätaren beräknade årliga tillväxten, 3 kubikmeter per hektar, syntes väl låg och borde kunna höjas till 4 kubikmeter eller åtminstone 3.5 kubikmeter per hektar. Härigenom skulle utmarksarealen kunna avsevärt nedbringas, varigenom ock den till kronopark återstående arealen ej skulle behöva allt för mycket reduceras. I fråga om skogsvärderingen syntes de åsatta värdena å samtliga sortiment vara väl höga och borde nedsättas med 10 procent; och hade dessutom för all skog över 60 år reducering av värdet bort göras med omkring 10 procent med hänsyn till en erforderlig realisationstid av omkring 5 år.

Vid den *förnyade uppskattningsförrättningen*, som på av domänstyrelsen given anledning hållits den 12 juli 1929, har uppskattningsnämnden anfört: Såväl revirförvaltaren som arrendatorn hade vitsordat, att den nu enligt gällande arrendekontrakt tillämpade skogsutsyningen vid egendomen av sammanlagt 60 kubikmeter per år vid förständig och sparsam användning visat sig fullt motsvara behovet. Vid förrättningen 1928 hade hänsyn tagits till såväl det behov av skogsprodukter, som kunde föreligga, som ock till det skogsbestånd, som i varje fall tilldelades respektive styckningslott, samt även till det å ängs- och betesmarken växande skogsbeståndet, liksom till samma marks möjlighet att för framtiden kunna producera husbehovsvirke. En årlig tillväxt av minst 3.5 kubikmeter per hektar ansåge nämnden med säkerhet kunna beräknas. Särskilt kunde härvid påpekas, att den salulotten B tilldelade betesmarken om 4.46 hektar beräknats lämna ej obetydlig vedbrand. Ur praktisk synpunkt och efter överläggning med vederbörande spekulanter hade även hänsyn tagits till att ej för stora arealer halvgammal skog, som värderades relativt högt, men ej de närmaste för köparen svåraste åren utan att ur forstlig synpunkt olämpligt, till och med enligt skogsvårdslagen otillåtet uttag kunde lämna någon avkastning, tilldelats respektive salulotter.

Nämnden hade vid uppgörandet av förslag till styckningen å kronoegendomen utgått från, att därigenom skulle beredas dugliga och arbetsamma jordbrukare, i första hand gamla innehavare av kronans jord, möjligheter att till skäligen pris skaffa sig ett eget hem, och hade den härvid sökt på ett genomförbart praktiskt sätt tillämpa gällande lag och förordningar. Nämnden, som funne, att såväl den föreslagna mängden av husbehovsvirke vore för högt beräknad som ock att en tillämpning av jorddelningslagen i förevarande fall på sätt överlantmätaren föreslagit ej vore lämplig, har emellertid, för att ej ytterligare fördröja ärendet, uppgjort två

alternativa förslag till styckningslotternas förseende med nödig skogsmark, det ena, alternativ A, i enlighet med överlantmätarens anvisningar och å kartan utmärkt med streckade röda linjer, och det andra, alternativ B, i enlighet med nämndens egen uppfattning och å kartan utmärkt med gröna linjer. Dessa förslag hava beskrivits i av distriktslantmätaren E. O. Jansson den 10 oktober 1929 upprättade beskrivningar och redovisas närmare här nedan.

Komme alternativ A att tillämpas, borde lotten litt. B utbjudas å offentlig auktion, då nämnden ansåge, att mindre bemedlad person saknade möjlighet att övertaga densamma. Nuvarande innehavaren saknade i varje fall ekonomiska resurser att inträda som köpare. Lotterna litt. C och D borde hembjudas vederbörande innehavare under förut angivna betalningsvillkor. Tillämpades alternativ B, borde lotterna litt. C och D på samma sätt erbjudas innehavarna och lotten litt. B hembjudas dess innehavare, vilken nämnden — på grund av ekonomiska orsaker — endast med största tvekan förordade som köpare.

Nämnden tillstyrkte en försäljning enligt alternativ B. Skulle betalning för lotterna litt. A och C erläggas med en tiondel om året under tio år med ränta, borde köpeskillingarna minskas med 12 procent å jordvärdet (ej skogsvärdet).

I yttrande den 4 april 1930 har *överjägmästaren* förordat en försäljning enligt alternativ B, dock att tvekan syntes kunna råda, om den lotten litt. D tilldelade utmarksarealen vore tillräckligt stor för att avstyckning skulle kunna ske.

Överlantmätaren har i yttrande den 2 maj 1930 framhållit, att om hänsyn toges till överjägmästarens uppgifter angående den årliga skogstillväxten och de av uppskattningsnämnden framhållna omständigheterna det borde kunna anses försvarligt att tillåta lotten litt. B:s avstyckning i enlighet med alternativ B. Beträffande lotterna litt. C och D funnes däremot ingen anledning att frånga alternativ A, enligt vilket lotterna tillförsäkrades skogsmark i den omfattning, som överlantmätaren med hänsyn till jorddelningslagens bestämmelser ansett erforderlig. Dock ville överlantmätaren förorda den jämkningen, att gränsen mellan lotterna litt. C och E vid ägofigurerna å kartan nr 173, 174 och 177 droges rak, som överlantmätaren å kartan med blyerts angivit. Det syntes vidare lämpligast, att den till arealen största lotten litt. E finge utgöra stamfastighet med bibehållande av hemmanets mantal.

De tre olika förslagen till egendomens uppdelning åskådliggöras här nedan. Skogens värden enligt grundförslaget hava därvid upptagits med de jämkningar, som av överjägmästaren ifrågasatts. Arealen för lotten litt. C enligt alternativ A är beräknad i överensstämmelse med av överlantmätaren förordad jämkning vid ägofigurerna å kartan nr 173, 174 och 177; och har lottens skogsvärde nedbringats därigenom att lotten enligt grundförslaget tillagt område, bevuxet med äldre skog, överförts till den i kronans hand kvarvarande delen av egendomen och lotten i stället tillagts större skogsmarksareal, bevuxen med yngre och mindre värdefull skog.

Litt. & kartan	Benämning	Areal i hektar			Saluvärde i kronor			Arrendevärde i kronor	
		grundförslaget	alt. A	alt. B	grundförslaget	alt. A	alt. B		
A	Huvudgården	åker	43.325	=grund-	=grund-	44,350,	= grund-	= grund-	1,200
		äng	18.074	förslaget	förslaget	därav 6,850	förslaget	förslaget	
		avr.	14.400			för avr. med			
		imp.	0.475			skog			
	S:a	76.474							
B	Kvarnängen	åker	16.353	16.353	16.353	15,825,	26,025,	21,975,	655
		äng	4.460	4.460	4.460	därav 3,550	därav 13,750	därav 9,700	
		avr.	1.350	7.143	4.286	för avr. med	för avr. med	för avr. med	
		imp.	0.102	0.102	0.102	skog	skog	skog	
	S:a	22.265	28.058	25.201					
C	Knäppet	åker	22.457	22.457	22.457	31,950,	27,950,	25,450,	850
		äng	0.507	0.507	0.507	därav 11,800	därav 7,800	därav 5,300	
		avr.	4.950	8.942	6.285	för avr. med	för avr. med	för avr. med	
		imp.	0.256	0.256	0.256	skog	skog	skog	
	S:a	28.170	32.162	29.505					
D	Nolängen	åker	8.215	8.215	8.215	8,180,	8,510,	8,150,	370
		äng	2.090	2.090	2.090	därav 530	därav 860	därav 500	
		avr.	3.050	5.143	2.857	för avr. med	för avr. med	för avr. med	
		imp.	0.040	0.040	0.040	skog	skog	skog	
	S:a	13.395	15.488	13.202					
E	Kronopark	åker	0.580	0.580	0.580				
		äng	0.050	0.050	0.050				
		avr.	108.350	96.842	104.272				
		S:a	108.980	97.472	104.902				

Förbehåll om återköpsrätt har ej ansetts böra ifrågakomma. Skulle sådant förbehåll göras, hava vissa jämkningar beträffande saluvärdena av uppskattningsnämnden föreslagits.

Länsstyrelsen har i yttrande den 16 maj 1930 biträtt uppskattningsnämndens förslag med den jämkning överlantmätaren förordat.

Med skrivelse den 25 oktober 1930 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del anfört.

I likhet med samtliga i ärendet hörda vederbörande ansåge styrelsen, att egendomens jordbruk borde försäljas. En avstyckning å egendomen syntes icke kunna genomföras med mindre lotterna erhöles den av överlantmätaren fordrade minimitilldelningen av skogsmark. Lotten litt. B borde sålunda upplåtas enligt alternativ B, under det att lotterna litt. C och D borde upplåtas enligt alternativ A. Vid en försäljning av lotterna litt. A och C enligt 1929 års bestämmelser borde saluvärdena, som för dessa lotters

inägor beräknats under förutsättning att köpeskillingarna finge erläggas räntefritt under loppet av sex år, nedsättas till för lotten litt. A 40,225 kronor och för lotten litt. C 25,735 kronor. Saluvärdena för övriga lotter utgjorde för litt. B 21,975 kronor och för litt. D 8,510 kronor. Anledning att förvägra lotternas nuvarande innehavare hembuds rätt syntes icke föreligga.

Enligt arrendekontraktet om egendomen vore arrendatorn skyldig att året före egendomens avträdande, därest icke med tillträdaren annorlunda överenskommes, verkställa i enlighet med fastställd kulturplan eller den tillämpade växtföljden, trädesbruk samt höstplöjning, gräs-, frö- och höstsädessådd mot ersättning av tillträdaren, vilken ersättning i händelse av tvist bestämdes i den ordning, som stadgas i 2 kap. 8 § lagen om nyttjanderätt till fast egendom. Av praktiska skäl och efter samråd med domänintendenten ville styrelsen föreslå, att köpare ålades ansvara för ersättningen för honom sålunda tillkommande förmåner. Vidare ålåde det arrendatorn att vid egendomens avträdande utan ersättning tillhandahålla tillträdaren stråfoder till följande belopp, nämligen 13 ton hö, 13 ton vår-sädes-halm och 13 ton höstsädes-halm. I enlighet med förslag av domänintendenten under hand borde detta foderparti tillförsäkras köpare av huvudgårdslotten.

Enligt Kungl. Maj:ts resolution den 19 januari 1923 har aktiebolaget Svenska Lyxmöbelfabriken medgivits rätt att hava elektriska ledningar framdragna över egendomen.

Styrelsen hade i avvaktan på statsmakternas beslut ombesörjt egendomens utarrendering under ett år från den 14 mars 1931.

De särskilda lotternas innehavare hade beretts tillfälle yttra sig, huruvida de önska förvärva lotterna till de föreslagna saluvärdena, men hade några yttranden till styrelsen då icke inkommit.

Med skrivelse den 5 december 1930 har domänstyrelsen överlämnat förklaringar från lotternas innehavare, att de önskade förvärva respektive lotter till åsatta saluvärden. Innehavaren av lotten litt. D, Nolängen, har emellertid hemställt om utverkande av rätt för honom att tillträda lotten redan den 14 mars 1931.

Det av domänstyrelsen sålunda framlagda förslaget till egendomens disposition finner jag mig kunna biträda. *Departements-
chefen.*

Vad däremot angår styrelsens förslag, att köpare av huvudgården skulle åläggas ansvara för ersättning för av arrendatorn verkställt trädesbruk med mera, synas skäl ej föreligga att nu frångå den genom 1929 års upplåtelsegrunder godtagna principen, att de anspråk, som härflyta ur ett köp av kronoegendom, skola ordnas mellan kontrahenterna i detta rättsförhållande. Såsom tillträdesdag för samtliga lotter torde böra bestämmas den 14 mars 1932.

Till frågan om dispositionen efter sistnämnda dag av den i kronans hand kvarvarande lotten litt. E torde jag få återkomma, då riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen 1 mantal Vädbjörntorp nr 1 i Fridene socken av Skaraborgs län må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

dels lotten litt. A om 76.474 hektar med ett saluvärde av 40,225 kronor och med hembuds rätt för S. A. Nilsson,

dels lotten litt. B enligt uppskattningsnämndens alternativ B med en areal av 25.201 hektar och ett saluvärde av 21,975 kronor samt med hembuds rätt för Oskar Johansson,

dels ock lotterna litt. C och D enligt uppskattningsnämndens alternativ A, med av överlantmätaren förordad jämkning beträffande lotten litt. C vid ägofigurerna å kartan nr 173, 174 och 177, med arealer om respektive 32.162 hektar och 15.488 hektar och saluvärden av respektive 25,735 kronor och 8,510 kronor samt med hembuds rätt för Edvin Karlsson till lotten litt. C och för V. J. Andersson till lotten litt. D;

med iakttagande i övrigt beträffande lotten litt. A *att* köparen berättigas att bekomma det foder, som arrendatorn har att vid avträdet utan ersättning lämna, samt beträffande samtliga lotter *att* lotterna må tillträdas den 14 mars 1932, *att* endast kronoegendomen tillhöriga, å lotterna befintliga hus och anläggningar ingå i försäljningen av lotterna, *att* lotterna överlåtas i det skick, vari de på grund av bestämmelserna i nu om egendomen gällande arrendekontrakt skola av arrendatorn avlämnas, *samt att* innehavare av elektriska ledningar förbehållas rätt hava dylika ledningar framdragna över lotterna.

11:o

Vänsjö nr 1 i
Skaraborgs
län.

Kronoegendomen 1 mantal Vänsjö nr 1 i Kållandsö socken av Skaraborgs län är utarrenderad till den 14 mars 1931 mot årligt arrende av 1,700 kronor. Under 1928 har uppskattningsförrättning hållits å egendomen i vederbörlig ordning. Av handlingarna i ärendet, däribland en av distriktslantmätaren Gunnar Linde 1927 upprättad karta över egendomen med beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen är belägen 25 kilometer från Lidköping med en obekvämlig och dålig utfartsväg, som vid högre vattenstånd i Väneren är ofarbar, samt har en areal av 253.08 hektar, därav 84.215 hektar tomt och åker samt 168.845 hektar annan mark.

A egendomen finnas torpen Röret, Nytorp och Skogvaktaretorp. Härjämte finnas tre lägenheter, nämligen agenten Oskar Gustafssons lägenhet, bebyggd med Gustafsson tillhöriga boningshus och uthus, Johan Larssons lägenhet, bebyggd med Larsson tillhörigt boningshus, som delvis är beläget å angränsande hemmanet Sunnegata Sunnerstagården 3¹⁷ tillhörig mark, och vid torpet Skogvaktaretorp, Anna Svenssons lägenhet, bebyggd med Anna Svensson tillhörigt äldre boningshus.

Kronans hus äro i allmänhet gamla och slitna, vid huvudgården tillräckliga men vid torpen små och tränga.

Kronojordstyckningssakkunniga, som 1927 besiktigat egendomen, hava på grund av den mindre goda åbyggnaden och då jorden mycket lede av Vänerns översvämningar föreslagit, att egendomen måtte försäljas i fyra lotter med följande ungefärliga inägoarealer, nämligen huvudgården om 33.5 hektar åker och 13.5 hektar äng, torpet Röret om 11.5 hektar åker och 3.5 hektar äng, torpet Nytorp om 14.5 hektar åker och 2.5 hektar äng, samt torpet Skogvaktaretorp om 9 hektar åker och 7 hektar äng. Lotterna borde tilldelas lämplig areal skogsmark, och borde den huvudsakliga delen av samma mark med fördel kunna bibehållas åt skogsstaten.

Uppskattningsnämnden har anfört följande. Av åkerjorden lede en stor del av högre vattenstånd i sjön Vänern. Huvudgården hade genom föregående arrendators försorg invallats och försetts med pumpverk men vore denna anläggning dåligt planerad och illa underhållen, varför den ej gagnade sitt ändamål. Torpen vore tillsammans med en hel del andra gårdar delaktiga i ett äldre invallningsföretag med pumpstation vid Drevviken. Även detta företag vore omodernt och kunde trots dryga pumpningskostnader ej i svåra år hålla vattnet ute. Såväl huvudgårdens som torpens invallning vore därför i behov av ombyggnad och modernisering, vilket måste bli ganska dyrbart. Under senare regniga år hade en stor del av egendomens gröda förstörts och huvudgården hade under flöden legat på en ö, vartill väg saknats. Egendomen med sina dåliga byggnader komme därför som arrendegård under den närmaste tiden ej att lämna någon inkomst, varför den enligt nämndens mening borde försäljas i en större huvudgård, fyra mindre jordbruksfastigheter och en bostadslägenhet. Huvuddelen av skogen borde bibehållas i kronans hand som kronopark att förvaltas tillsammans med annan inom socknen belägen kronan tillhörig skog. De av nämnden till försäljning förordade lotterna vore å kartan utmärkta med röda och röstreckade linjer samt beskrivna i en av extra lantmätaren Lars Kökeritz i augusti 1928 uppgjord arealuppgift och hade värderats med de jämkningar i arealerna för här nedan omförmälda lotterna litt. B, C och D, som föreslagits av distriktslantmätaren O. Söderpalm i ett av honom den 15 augusti 1929 i ärendet avgivet yttrande. Det av uppskattningsnämnden uppgjorda försäljningsförslaget har följande utseende, därvid dock av överjägmästaren i Västra distriktet föreslagen reducering av värdena å växande skog iakttagits.

Lotten *litt. A, huvudgården*:

Areal 83.898 hektar, därav 42.551 hektar tomt och åker samt 41.347 hektar annan mark. Saluvärde 36,690 kronor, därav 13,600 kronor för växande skog och 500 kronor för andel i fiske; arrendevärde 1,000 kronor.

Egendomens nuvarande arrendator, Erik Andersson, som övertog arrendet av egendomen år 1928, hade icke någon rätt till hembud vid försäljningen. Som spekulant å lotten hade anmält sig spårvägstjänstemannen Einar Larsson i Göteborg, som vore född å ett under egendomen lydande

torp. Denne hade sedermera återkallat sin härutinnan gjorda ansökning. Lotten borde därför försäljas å auktion.

Lotten *litt. B*:

Areal 9.191 hektar, därav 5.248 hektar tomt och åker samt 3.943 hektar annan mark. Saluvärde 3,630 kronor, därav 490 kronor för annan mark med växande skog och 100 kronor för andel i fiske; arrendevärde 125 kronor.

Som köpare av denna lott hade anmält sig förenämnde agenten Oskar Gustafsson, vilkens boningshus och uthus vore belägna å denna lott. Gustafsson hade tidigare disponerat tomtområdet och avrösningsjorden däromkring samt av arrendatorn av huvudgården fått slätter på skilda ställen vid egendomen men ej brukat den jord, som nu tilldelats styckningslotten. Då byggnaderna vore mycket lämpliga för egnahemsbildningen och fördelaktiga vitsord lämnats om Gustafsson, hade den av Gustafsson gjorda ansökningen om förvärfv av lotten tillstyrkts.

Lotten *litt. C, bostadslägenhet*:

Areal 0.087 hektar, därav 0.032 hektar tomt och åker samt 0.055 hektar annan mark. Saluvärde 40 kronor; arrendevärde 3 kronor.

Ägaren av boningshuset å lotten, förenämnde Johan Larsson, hade muntligen anhållit att få köpa lotten. Denna anhållan hade tillstyrkts. Köpeskillingen borde erläggas kontant vid tillträdet.

Lotten *litt. D, torpet Röret*:

Areal 21.691 hektar, därav 12.129 hektar tomt och åker samt 9.562 hektar annan mark. Saluvärde 7,900 kronor, därav 1,400 kronor för annan mark med växande skog och 100 kronor för andel i fiske; arrendevärde 360 kronor.

Då innehavaren Gustaf Larsson väl brukat torpet under 45 år, hade dennes ansökning om förvärfv av torpet tillstyrkts.

Lotten *litt E, torpet Nytorp*:

Areal 18.261 hektar, därav 8.504 hektar tomt och åker samt 9.757 hektar annan mark. Saluvärde 7,175 kronor, därav 2,000 kronor för annan mark med växande skog och 100 kronor för andel i fiske; arrendevärde 350 kronor.

Torparen Robert Wallroth, vilken den 14 mars 1931 komme att hava innehaft torpet under sex år, hade anhållit att få köpa lotten. Då han väl brukat torpet samt om honom lämnats goda vitsord, hade hans ansökning härutinnan av nämnden tillstyrkts. På förfrågan från domänstyrelsen, huruvida andra omständigheter, som enligt 9 § andra stycket i 1929 års förordning kunde anföras som skäl för medgivande av hembuds rätt åt Wallroth, föreläge, har nämnden understrukit, att Wallroth vore en lämplig småbrukare, som med intresse och flit brukat sitt torp.

Lotten *litt. F, torpet Skogvaktaretorp*:

Areal 25.075 hektar, därav 12,716 hektar tomt och åker samt 12.359 hektar annan mark. Saluvärde 13,400 kronor, därav 6,450 kronor för annan mark med växande skog och 100 kronor för andel i fiske; arrendevärde 620 kronor.

Lotten borde hembjudas innehavaren Karl Johansson, vilken under de tolv år han brukat torpet visat sig vara en samvetsgrann och dugande jordbrukare, som åtnjöte det bästa anseende. Förenämnda Anna Svensson hade avflyttat från den henne tillhöriga å lotten befintliga stugan och sedan sökt hyra ut den till såväl ur fattigvårdssynpunkt som i andra hänseenden mindre tilltalande, från andra håll vräkta personer, vilka vållat inne-

havaren av torpet obehag. Ur angivna synpunkt och då stugan läge på torpets tomtplats, hade förslag till försäljning särskilt för sig av området kring stugan icke ansetts böra ifrågasättas. För den händelse Anna Svensson själv skulle vilja bebo stugan, hade nämnden velat bereda henne möjlighet därtill och för sådant ändamål föreslagit, att vid försäljningen av lotten litt. F förbehåll gjordes om rätt för Anna Svensson att under sin livstid hava boningshuset kvarstående å lotten.

Den till kronopark avsedda delen av egendomen har å kartan utmärkts med litt. G och innehåller 91.530 hektar, därav 3.035 hektar tomt och åker samt 88.495 hektar annan mark.

Egendomens andel i fiske borde vid avstyckningsförrättningen uppdelas så, att för lotten litt. A utlades viss del utanför lottens strand och för lotterna litt. B—F ett gemensamt område vid egendomens västra strand.

Någon önskan att få lott upplåten under åborätt har ej framställts och har i anslutning härtill sagda upplåtelseform av nämnden avstyrkts.

Särskilda villkor eller återköpsrätt hava ej ansetts behöva ifrågakomma. Komme likväl återköpsrätt att föreskrivas, borde de beräknade saluvärdena sänkas med 15 procent.

Distriktslantmätaren O. Söderpalm har anfört bland annat, att lotternas behov av utfartsvägar måste tillgodoses vid avstyckningen, att det borde kunna överlämnas åt kronans ombud vid förrättningen att efter samråd med förrättningsmannen träffa närmare bestämmelser därom ävensom om möjligen behövliga undantag för andra allmänna behov, och att det uppgjorda styckningsförslaget syntes böra fullständigas med bestämmelser angående hemmanets vattenområde och fiske.

Jägmästaren har framhållit, att den till bibehållande åt kronan avsedda skogsmarken borde tilläggas och benämnas »vänsjöskiftet» av kronoparken Källandsö. Förslaget att vid kronoparkens blivande strand avsätta gemensamt fiske för lotterna litt. B—F syntes jägmästaren olämpligt. Ett uppdelande av fiskevatten till dessa lotter borde lämpligen kunna ske i Vänsjövikens öster om lotten litt. A. Jägmästaren hade intet att erinra mot att det med ägofiguren nr 346 å kartan utmärkta åkerområdet tillades kronoparken, då området vore vattensjukt och tidvis översvämmat. Sedan Vänern definitivt blivit reglerad, torde området helt komma att stå under vatten.

Länsstyrelsen har icke haft något att erinra mot nämndens förslag.

Överjägmästaren har i fråga om förslaget att för lotterna litt. B—F utlägga ett gemensamt fiskeområde vid egendomens västra strand framhållit, att hela denna strand tillhörde den utmark, som skulle avsättas till kronopark, och att allvarliga olägenheter i avseende på bevakningen, fara för skogseld, olaga jakt med mera skulle uppkomma, om fiskerätten vid kronoparkens stränder disponerades av enskilda personer; och har överjägmästaren förty i likhet med jägmästaren på det bestämdaste avstyrkt detta förslag och hemställt, att fiskerätten vid kronoparkens stränder måtte helt tillhöra kronan.

Överlantmätaren har anfört, att ur de synpunkter, som jorddelningslagen föreskrev såsom villkor för att avstyckning finge ske, enligt hans mening intet funnes att erinra mot förslaget till egendomens uppdelning. Vid den avstyckningsförrättning, som för lotternas avskiljande till särskilda fastigheter måste företagas, borde, innan någon försäljning komme till stånd, följande iakttagas: Den i förslaget såsom lotten litt. A betecknade huvudgården borde betraktas såsom stamfastighet med bibehållande av hemmanets mantal. Övriga lotter borde sålunda avstyckas. I överensstämmelse med

distriktslantmätaren Söderpalms förslag borde det överlämnas åt kronombudet vid avstyckningen att efter samråd med förrättningslantmätaren träffa närmare bestämmelser angående behovet av utfartsvägar ävensom om möjligen behövliga undantag för andra allmänna behov.

Till egendomen hörde icke endast andel i fisket i Vänern, beträffande vars disposition olika meningar framhållits, utan även andel i vatten och grund i samma sjö utanför dess strand enligt 12 kap. 4 § jordabalken. Såvitt överlantmätaren kunde finna, hade något förslag beträffande dispositionen av sistnämnda andel icke framlagts. Det torde emellertid vara ofrånkomligt, att beslut i båda dessa hänseenden fattades vid avstyckningen.

Beträffande vattenområdet i sjön syntes det enligt överlantmätarens mening vara lämpligast, att ägolotterna litt. E, A och G, vilka vore de enda som gränsade intill sjön, tillerkändes äganderätt till vatten och grund i sjön utanför respektive ägolotters strand.

Vidkommande fisket hade i det vid arrendeuppskattningen förda protokollet föreslagits, att för lottorna litt. B—F skulle utläggas ett gemensamt område vid egendomens västra strand. Detta förslag vore emellertid, då det här gällde en hemmanets ideella andel, icke möjligt att genomföra. Sagda ägolotters rätt till fiske i sjön kunde nämligen icke på det sättet begränsas, utan det torde böra ske genom viss utsatt procent i den hemmanet tillhörande andelen. Förslaget hade också mött motstånd hos överjägmästaren, som framhållit, att vissa vådor skulle uppstå, om fiskerätten vid kronoparkens stränder skulle disponeras av enskilda personer. Emellertid torde ett beslut, varigenom enligt överjägmästarens förslag fiskerätten vid ägolottens litt. G stränder skulle helt tillhöra denna, icke vara rätt förenligt med innehållet i 19 kap. 12 § andra stycket jorddelningslagen. Egendomens andel i fisket i Vänern kunde visserligen fördelas emellan ägolotterna litt. E, A och G, som gränsade intill sjön, på det sätt att vardera lotten tillerkändes viss i procent uttryckt delaktighet. De övriga ägolotterna skulle därigenom uteslutas från all delaktighet i fisket. Det vore emellertid enligt överlantmätarens mening icke klokt att så förfara, alldenstund det, när det gällde fastigheter inom här ifrågavarande socken, vore av en viss vikt, att fastigheternas ägare ägde rätt att fiska i sjön. De av överjägmästaren uttalade farhågorna skulle enligt överlantmätarens mening till stor del avlägsnas, därest ägolotterna tillerkändes rätt att såsom båt- och nätplats använda ett visst begränsat område å lämplig plats antingen å styckningslotten litt. A eller å styckninglotten litt. G, exempelvis å ägofig. 340—342 å förstnämnda lott eller å ägofig. 341—343 å sistnämnda ägolott.

Det syntes överlantmätaren emellertid icke vara nödvändigt att i anledning av hans sålunda gjorda påpekande företaga någon ändring i det uppgjorda styckningsförslaget. Då avstyckning först måste företagas, innan någon försäljning kunde äga rum, syntes det överlantmätaren nämligen vara tillräckligt att föreskriva, att vid avstyckningen skulle dels utses lämpligt område å endera av ägolotterna litt. A eller G, som styckningslotterna ägde rätt att använda till båt- och nätplats, samt dels varje styckningslott tillerkännas delaktighet i den till stamfastigheten hörande andel i fisket i Vänern enligt det procenttal, som vid förrättningen kunde finnas lämpligt.

Med utlåtande den 30 maj 1930 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del anfört följande.

Styrelsen tillstyrkte förevarande förslag till egendomens disposition och hade intet att erinra mot saluvärdena, sådana de ovan upptagits. Lotten

litt. A borde utbjudas till salu under hand enligt 15 § i 1929 års förordning samt lotten litt. C upplåtas som bostadslägenhet med hembuds rätt enligt 10 § i samma förordning för Johan Larsson. Övriga till försäljning föreslagna lotter borde upplåtas såsom jordbrukslägenheter. Av innehavarna av sistnämnda lotter ägde enligt 9 § andra stycket i förordningen Gustaf Larsson hembuds rätt till lotten litt. D och Karl Johansson hembuds rätt till lotten litt. F. Däremot syntes Oskar Gustafsson, som aldrig innehafte den lotten litt. B tilldelade jorden, och Robert Wallroth, som den 14 mars 1932, intill vilken dag styrelsen ombesörjt egendomens utarrendering, innehafte lotten litt. E under endast 7 år, icke med stöd av reglerna i nyssnämnda författning kunna tillförsäkras sådan rätt. Då det måste anses obilligt mot Gustafsson, som å lotten litt. B ägde för egnahemsbildningen mycket lämpliga byggnader, att till salu utbjuda området till en större krets av spekulanter, ville styrelsen föreslå, att Gustafsson tillerkändes hembuds rätt vid försäljningen. För ett beslut härutinnan torde riksdagens medverkan vara erforderlig. Det syntes styrelsen lämpligt, att hembuds rätt i samband därmed utverkades för Robert Wallroth till lotten litt. E, och borde ärendet i dess helhet lämpligen underställas riksdagens prövning.

Före en eventuell försäljning borde avstyckningsförrättning hållas. Vid denna borde i enlighet med överlantmätarens förslag närmare bestämmelser träffas angående behovet av utfartsvägar och samfälligheter, angående rätt till vattenområde i Väneren, varjämte borde dels utses lämpligt område å endera av ägolorterna litt. A eller G, som lotterna skulle äga rätt att använda till båt- och nätplats, samt dels varje lott tillerkännas delaktighet i den till stamfastigheten hörande andel i fisket i Väneren enligt det procenttal, som kunde befinnas lämpligt. Då anledning kunde komma att föreligga till jämkning i saluvärdena med hänsyn till vad vid förrättningen förekommit, borde styrelsen bemyndigas att efter avstyckningen slutligen fastställa saluvärdena.

Vad domänstyrelsen sålunda anført, har icke givit mig anledning till *Departements-*
erinran. *chefen.*

Till frågan om dispositionen efter den 14 mars 1932 av den i kronans hand kvarvarande lotten litt. G torde jag få återkomma, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen 1 mantal Vänsjö nr 1 i Kållandsö socken av Skaraborgs län må i huvudsaklig överensstämmelse med det av domänstyrelsen förordade förslaget försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

lotten litt. A enligt 15 § i förordningen,

lotten litt. C såsom bostadslägenhet med hembuds rätt för Johan Larsson enligt 10 § i förordningen, samt

lotterna litt. B, D, E och F var för sig såsom jordbrukslägenheter med hembuds rätt för Oskar Gustafsson till lotten litt. B, för Gustaf Larsson till lotten litt. D,

för Robert Wallroth till lotten litt. E och för Karl Johansson till lotten litt F;

med iakttagande i övrigt *att* lotterna må tillträdas den 14 mars 1932, *att* lotterna överlåtas i det skick, vari de på grund av bestämmelserna i om egendomen gällande arrendekontrakt skola av arrendatorn avlämnas, och *att* Anna Svensson förbehålles rätt att under sin livstid hava henne tillhörigt boningshus kvarstående å lotten litt. F;

åliggande det domänstyrelsen att, efter det avstyckningen verkställts, slutligen fastställa saluvärdena å lotterna.

12:o.

*Solberg nr 1
i Värmlands
län.*

Kronoegendomen 1 mantal Solberg nr 1 i Grava socken av Värmlands län var till den 14 mars 1929 utarrenderad mot en årlig avgäld av 860 kronor. Domänstyrelsen har efter nämnda tid ombestyrt egendomens skötsel och vård till den 14 mars 1932.

Under år 1926 hava kronojordstyckningssakkunniga besiktigat egendomen, varjämte uppskattningsförrättning hållits. Av de sakkunnigas utlåtande, instrument över uppskattningsförrättningen ävensom övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en över egendomen av distriktslantmätaren E. Högdahl år 1925 upprättad karta med två beskrivningar, inhämtas följande.

Egendomen, som är belägen 11 kilometer från Karlstad och 3.5 kilometer från Skåre järnvägsstation, har en sammanlagd areal av 333.⁹² hektar, därav 106.⁸³ hektar tomt och åker, 6.⁹⁸⁸ hektar äng, 35.²⁰⁷ hektar hag- och odlingsmark, 179.⁹⁸⁵ hektar avrösningsjord och 4.⁹¹ hektar impediment.

Egendomens skogsbestånd är betydande och av god beskaffenhet.

Vid egendomen finnas tre torp, Djupdalen, Fallet och Kjällåsen, samtliga bebyggda med kronan tillhöriga hus, samt en lägenhet Stenäsen, vars åbyggnader tillhöra kronoegendomens arrendator.

Egendomens nordliga, obebyggda inägoområden benämnas Bäck, Bäckängen och Bäckkroken.

Åbyggnaderna vid egendomen äro delvis gamla, delvis nyuppförda efter en å egendomen för cirka tio år sedan timad eldsolycka, därvid de flesta av egendomens ekonomihus nedbrunno. Ladugård och lada saknas vid egendomen.

På grund av den ofrånkomliga kostnaden för nybyggnad av ladugård och lada hava kronojordstyckningssakkunniga ifrågasatt, huruvida det icke vore med kronans fördel förenligt att egendomen försålles. De sakkunniga hava föreslagit egendomens uppdelning i fem lotter, nämligen torpen 1) Fallet och 2) Djupdalen med tillägg av jorden vid Kjällåsen, 3) jorden vid Bäckängen med tillägg av jord vid Bäck, 4) återstående de-

len av jorden vid Bäck jämte någon jord från huvudgården samt 5) huvudgården i övrigt. Den tillgängliga ängsmarken och avrösningsjorden borde enligt de sakkunniga på lämpligaste sätt fördelas mellan lotterna.

Vid uppskattningsförrättningen å egendomen hava *uppskattningsmännen*, i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag, upprättat ett styckningsförslag med fem försäljningslotter, därvid huvudgården, å förberörda karta betecknad med nr I, utlagts i två skiften.

I olikhet med de sakkunniga hava uppskattningsmännen ansett, att egendomens egentliga skogsmark, som vore av synnerligen god beskaffenhet, med det därå belägna torpet Fallet skulle bibehållas i kronans ägo och avsättas till kronopark. Ifrågavarande område, innehållande 81,626 hektar, har å kartan betecknats med nr VI.

Såväl *överjägmästaren* i Bergslagsdistriktet som vederbörande *jägmästare* hava tillstyrkt uppskattningsmännens förslag.

De fem försäljningslotterna hava med nedan angivna arealer åsatts följande arrende- och saluvärden.

Namn och beteckning å kartan	Areal i hektar					Arrendevärde i kronor	Saluvärde i kronor	
	tomt och åker	äng	odlingsmark	avrösningsjord	summa		summa	därav för växande skog
I Huvudgården	56.713	1.42	8.017	39.152	105.302	1,600	71,200	28,200
II Bäckkroken	15.819	0.445	12.851	10.35	39.468	240	19,400	11,600
III Bäck eller Bäckängen	14.306	2.233	6.8	19.62	42.959	240	31,400	23,600
IV Kjällåsen	8.845	1.291	1.873	18.595	30.604	230	14,000	8,100
V Djupdalen	10.045	1.58	2.885	12.59	27.10	250	16,250	10,000

För upplåtelse under åborätt hava uppskattningsmännen föreslagit en avgäld, beräknad efter ett 20-årigt medelmarkegångspris, å

lotten nr I av 48 hektoliter råg, 48 hektoliter havre och 51 kilogram smör

» » II » 7	»	» 7	»	» 9	»	»
» » III » 7	»	» 7	»	» 9	»	»
» » IV » 7	»	» 7	»	» 6.5	»	»
» » V » 8	»	» 7	»	» 7	»	»

Innehavarna av torpen Djupdalen, Arv. Hallqvist, och Kjällåsen, E. M. Boström, hava förklarat sig vilja förvärva sina respektive torpområden med äganderätt.

Länsstyrelsen har tillstyrkt försäljningsförslaget.

Med utlåtande den 28 februari 1929 har *domänstyrelsen* underställt detta ärende Kungl. Maj:ts prövning, därvid styrelsen för egen del tillstyrkt det av uppskattningsmännen upprättade dispositionsförslaget. Beträffande sättet för styckningslotternas försäljning ansågo styrelsen, att lotterna nr II—V borde försäljas enligt då gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter samt lotten nr I antingen hembjudas egendomens nuvarande arrendator Carl Adolfson, som innehaft arrendet sedan år 1913 samt ägde byggnader å huvudgården till ett sammanlagt brandför-

säkringsvärde av 11,500 kronor och samtliga byggnader å den i försäljningslotten ingående lägenheten Stenåsen, brandförsäkrade till inalles 4,600 kronor, eller, därest denne icke skulle begagna sig av det föreslagna medgivandet att förvärva lotten ifråga, försäljas å offentlig auktion. Mot de åsatta saluvärdena hade styrelsen intet att erinra.

Sedermera har domänstyrelsen, till följd av remiss, inkommit med förnyat utlåtande i ärendet av den 14 februari 1930 samt därvid tillika överlämnat yttranden av vederbörande uppskattningsmän och överlantmätare.

Uppskattningsmännen anse annan bestämmelse rörande försäljningslotternas användning än att de skola fortfarande användas för jordbruk ej erforderlig samt avstyrka förbehåll om återköpsrätt, som endast skulle avhålla spekulanter från tävlan om områdena. Skulle emellertid dylikt förbehåll göras i fråga om någon försäljningslott, borde saluvärdet sänkas med 15 procent.

Överlantmätaren anser hinder ej möta för avstyckning i enlighet med förslaget.

Domänstyrelsen har i anledning av uppskattningsmännens yttrande intet att erinra eller tillägga. Då emellertid kronoegendomens arrendator Adolfson på framställd förfrågan meddelat, att han icke önskade förvärva huvudgården, föreslår styrelsen nu, att denna lott skall utbjudas å offentlig auktion jämlikt 15 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. Övriga till försäljning avsedda lotter borde, sedan även Arv. Hallqvist, vilken vid tidpunkten för uppskattningsförrättningen jämlikt då gällande författning ägde hembuds rätt till lägenheten Djupdalen, förklarar sig icke önska efter hembud förvärva lägenheten, utbjudas under hand såsom egnahemslägenheter enligt 13 § i förordningen.

Slutligen har domänstyrelsen, till följd av remiss, den 4 april 1930 ånyo utlåtit sig i ärendet, därvid styrelsen meddelat, att styrelsen intet hade att erinra mot att jämväl de med II, III och V betecknade lotterna var för sig med åsatta saluvärden utbjödos å offentlig auktion till den högstbjudande.

*Departements-
chefen.*

Mot uppskattningsmännens förslag till egendomens styckning och disposition, sådant detsamma av domänstyrelsen slutligen förordats, har jag intet att erinra, liksom ej heller mot de åsatta saluvärdena.

Frågan om dispositionen efter den 14 mars 1932 av i kronans hand kvarvarande del av egendomen torde framdeles bliva föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Jag hemställer nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Solberg nr 1 i Grava socken av Värmlands län blivit genom av-

styckning fördelad i sex lotter i huvudsaklig överensstämmelse med uppskattningsmännens ovanintagna förslag, lotterna nr I—V må med åsatta saluvärden och med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1932 utbjudas till försäljning å offentlig auktion jämlikt 15 § i ovannämnda förordning den 6 juni 1929 (nr 176).

13:o.

Kronoegendomen 1 mantal Attersta nr 7 i Gällersta socken av Örebro län är genom domänstyrelsens kontrakt den 18 mars 1910 upplåten på arrende för tiden från den 14 mars nämnda år till den 14 mars 1930. Arrendevärdet har till den 14 mars 1920 utgjort 1,900 kronor. Från sistnämnda tidpunkt utgår arrendet med 1,020 kronor årligen. Attersta nr 7
i Örebro län.

Arrendevärdering har i vederbörlig ordning hållits å egendomen under år 1927. Av instrumentet över nämnda förrättning med därtill hörande handlingar, däribland två kartor jämte beskrivningar, upprättade den ena år 1901 av förste lantmätaren Ernst Fjellman över egendomens inägor och den andra år 1927 av distriktslantmätaren Athos Eckerbom över samtliga egendomens ägor, inhämtas bland annat följande.

Egendomen är förlagd i sex skiften, hemskiftet och fem utskiften: skogsskiftet med därå befintliga, förut särskilt brukade men numera nedlagda och rivna torpet Amerika, Mosjöbottenstegen, Mosjö strandteg samt norra och södra utängarna, de båda sistnämnda utskiftena angränsande bebyggda, mindre lägenheter å andra hemman.

Egendomen innehåller en areal av 110.884 hektar, därav 38.348 hektar åker, 1.849 hektar äng och odlingsmark, 15.987 hektar hag- och betesmark, 53.870 hektar skogsmark och 0.830 hektar impediment. I arealerna medräknas en i samband med utrivning av dammarna för Mosjöåns vattenavledningsföretag enligt vederbörande häradsrätts utslag den 29 september 1913 och den 20 juli 1915 avsårad och fransåld lägenhet, betecknad Ut-målet, med ett ägoinnehav av 0.112 hektar åker.

Egendomens åker, vars huvuddel ligger å hemskiftet, är i övrigt uppdelad å fyra av utskiftena. Den egentliga ängsmarken å egendomen är obetydlig. Som äng användes det vid Mosjöns sänkning som hag- och betesmark betecknade området.

Kronan tillhöriga bebyggda torp och lägenheter finnas icke å egendomen.

Egendomens åbyggnader äro samtliga med undantag av en loge, som ligger å skogsskiftet, belägna å hemskiftet. Kronans byggnader äro till större delen gamla och i behov av ombyggnad.

Med hänsyn till den omfattande nybyggnad, som för egendomens upplåtande på ytterligare arrende måste anses ofrånkomlig, hava uppskattningsmännen funnit det vara för statsverket oförmånligt att bibehålla

egendomen och förordat dess försäljning efter styckning i enlighet med ett av distriktslantmätaren Eckerbom år 1927 uppgjort styckningsförslag.

Enligt nämnda förslag skulle egendomen uppdelas i fem å distriktslantmätaren Eckerboms karta inlagda och med litt. A—E betecknade lotter. Av dessa lotter motsvarar emellertid den med litt. E betecknade den från egendomen redan avsöndrade och försålda lägenheten Utmålet. De till försäljning avsedda områdena utgöras av lotterna litt. A—D. Lotten litt. A omfattar huvudgården. I lotten litt. B, som består av hela den öster om landsvägen belägna delen av skogsskiftet jämte östra delen av det väster om landsvägen belägna området av samma skifte intill en å kartan angiven, med blåkrita uppdragen gränslinje, ingår torpet Amerika. Lotterna litt. C och D motsvara norra och södra utångarna.

Lotten litt. A är bebyggd, medan övriga lotter med undantag av litt. B, varå finnes den förut omnämnda logbyggnaden, äro utan hus.

Försäljningslotternas arealer och av uppskattningsmännen föreslagna saluvärden framgå av nedanstående tabell.

Försäljningslott	A r e a l, h e k t a r						Mark- och ungskogsvärde kronor	Värdet av äldre skog kronor	Summa saluvärde kronor
	åker	äng	hagmark	skogsmark	impediment	summa			
Litt. A, huvudgården	28.496	1.561	11.807	32.244	0.524	74.632	34,284.94	24,075.—	58,500.—
Litt. B	7.441	0.288	4.180	21.626	0.194	33.729	6,655.76	8,817.—	15,000.—
Litt. C	1.199	—	—	—	0.112	1.311	1,438.80	—	1,450.—
Litt. D	1.100	—	—	—	—	1.100	1,430.—	—	1,430.—

Saluvärdena å lotterna litt. A och B, i vilkas områden ingår skogsmark, hava av uppskattningsmännen beräknats efter av dem vidtagen reducering av de utav vederbörande jägmästare respektive lotter åsatta skogsvärdena. Värdet å den äldre skogen å lotten litt. A har sålunda av uppskattningsmännen nedsatts från 32,073 kronor, av jägmästaren beräknat värde, till 24,075 kronor och å lotten litt. B från det av jägmästaren angivna värdet 10,315 kronor 50 öre till 8,817 kronor. Därjämte har för båda lotterna värdet å växande ungskog tillika med värdet av byggnaderna inberäknats i värdet av åkerjorden.

Uppskattningsmännen hava hemställt, att lotten litt. A måtte försäljas med hembuds rätt för egendomens nuvarande arrendator, F. Oskar Petersson, som väl hävdar egendomen, och vilkens släkt sedan år 1884 innehaft egendomen å arrende, samt lotterna litt. B, C och D enligt då gällande grunder för egnahemsupplåtelse, därvid lotten litt. C borde försäljas till hemmasonen Erik Ragnar Tapper från den lotten angränsande fastigheten Gryt nr 1 i Gällersta socken.

För upplåtelse under åborätt hava uppskattningsmännen föreslagit en avgäld, beräknad efter ett tioårigt medelmarkegångspris, å lotten litt. B å 41.48 hektoliter råg, å lotten litt. C å 4.01 hektoliter råg och å lotten litt. D å 3.95 hektoliter råg.

Den kronan tillhöriga logbyggnaden å lotten litt. B har av uppskattningsmännen värderats till 600 kronor.

Uppskattningsmännen hava förordat, att vid försäljningen av lotterna litt. C och D de nya ägarna skulle tillförbindas att ansvara för de å respektive lotter fallande delarna av egendomen åvilande odlingslån.

En framställning till uppskattningsmännen av provinsialläkaren A. E. Ekblom, ägare till en skogsskiftet angränsande större egendom, att för arrondering av sina ägor få av skogsskiftet inköpa den öster om den skiftet genomlöpande landsvägen liggande del, har av uppskattningsmännen ansetts icke förtjäna avseende.

Emot uppskattningsmännens dispositionsförslag har från *länsstyrelsens* sida icke framställts någon egentlig erinran. Länsstyrelsen har dock ansett, att det borde tagas under övertvägande, huruvida icke de av landsvägen avskilda delarna av den till försäljning föreslagna lotten litt. B eller den så kallade Amerikalotten lämpligare skulle kunna försälas var för sig, därvid det väster om vägen belägna området kunde upplåtas såsom eget hem och den öster om samma väg liggande delen, så gott som uteslutande bestående av skogsmark, utbudas å offentlig auktion, detta helst som spekulant å sistnämnda område, ovannämnde provinsialläkare Ekblom, anmält sig.

Ifråga om den av uppskattningsmännen föreslagna fördelningen av det egendomen åvilande odlingslånet har länsstyrelsen funnit sig av praktiska skäl böra hemställa, att vid försäljning av huvudgården lånet i dess helhet skulle åvila denna, och att huvudgårdens köpare skulle ikläda sig betalningsansvaret härför.

Kronojordstyeckningssakkunniga, vilka under år 1927 besiktigat egendomen, hava i likhet med uppskattningsmännen förordat egendomens försäljning och uppdelning i huvudgården, norra eller den så kallade Amerikalotten och de tvenne obebyggda ängsskiftena.

Överjägmästaren i Bergslagsdistriktet har biträtt förslaget om egendomens försäljning efter fördelning i lotter. Överjägmästaren har dock förklarar sig icke kunna godkänna av uppskattningsmännen vidtagna reduceringar av skogsvärderna beträffande lotterna litt. A och B.

Vederbörande *överlantmätare* har uttalat, att lotterna litt. B, C och D borde frånskiljas egendomen genom avstyeckning.

Med anledning av länsstyrelsens framställning om uppdelning av jordbrukslotten litt. B har *domänstyrelsen* föranstaltat om närmare utredning. Styrelsen meddelar härom följande.

Det hade visat sig, att det åt lotten litt. B anslagna, väster om vägen belägna skogsområdet vore för litet för att tillsammans med de å samma sida om vägen belägna inägorna bilda ett till eget hem avsett jordbruk. Utöver denna skogsmark måste ytterligare mark tillföras egnahemsloten från det i lotten litt. A ingående, med äldre och värdefull skog bevuxna området å skogsskiftet, och skulle egnahemsloten därigenom komma att betinga ett saluvärde, endast obetydligt understigande det lotten litt. B åsatta värdet. Med hänsyn härtill och då därjämte det i den tillämnade egnahemsloten ingående obetydliga inägoområdet syntes vara det för småbruk minst lämpliga av skogsskiftets inägoareal, hade styrelsen an-

sett sig icke böra fullfölja länsstyrelsens förslag, utan funnit sig böra biträda det av uppskattningsmännen framlagda dispositionsförslaget om egendomens uppdelning i fem, med litt A—E betecknade lotter, av vilka lotterna litt. A—D vore avsedda att försälas.

Med utlåtande den 16 februari 1929 har domänstyrelsen underställt detta ärende Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del anfört följande.

Styrelsen funne i likhet med uppskattningsmännen lotten litt. A böra hembjudas egendomens arrendator, F. Oskar Pettersson eller, därest denne icke önskade förvärva lotten, utbjudas å auktion samt lotterna litt. B, C och D böra upplåtas såsom egnahemslägenheter. Mot de av uppskattningsmännen lotterna litt. C och D åsatta saluvärden hade styrelsen intet att erinra. Uppskattningsmännens saluvärden å lotterna litt. A och B ansåge styrelsen däremot väl låga på grund av den alltför kraftiga reducering av dessa lotters skogsvärden. Värdet av äldre skogen å lotten litt. A hade styrelsen funnit böra upptagas till 30,000 kronor och å lotten litt. B till 12,000 kronor, till följd varav saluvärdena å ifrågavarande lotter skulle komma att belöpa sig till i runt tal 64,300 kronor och 18,660 kronor.

Egendomen åvilande odlingslån hade styrelsen, i likhet med länsstyrelsen, ansett böra i sin helhet vid försäljning av huvudgården påföras denna.

Genom beslut den 7 november 1929 har Kungl. Maj:t medgivit, att den mark av ifrågavarande kronoegendom, som erfordrades för omläggning av allmänna vägen Almbro—Mosås, i huvudsaklig överensstämmelse med en i ärendet företedd planskiss, finge tills vidare och så länge marken användes för sagda ändamål upplåtas till Sköllersta härads vägstyrelse mot en avgift av 500 kronor och vissa villkor i övrigt.

Sedermera har domänstyrelsen, till följd av remiss, inkommit med förnyat utlåtande i ärendet av den 21 februari 1930 samt därvid tillika överlämnat yttrande av vederbörande uppskattningsmän samt skrivelser från domänintendenten i länet.

Uppskattningsmännen hava ej ansett anledning föreligga att förbinda försäljningen av ifrågavarande lotter med villkor om sättet för lotternas användning eller om rätt för kronan till återköp men föreslagit att, därest dylikt förbehåll om återköp ändock komme att i något fall göras, respektive saluvärde måtte sänkas med 10 procent. Den av domänstyrelsen föreslagna höjningen av skogsvärdena å lotterna litt. A och B skulle emellertid, enligt uppskattningsmännens förmenande, helt säkert komma att medföra, att lotterna bleve osålda. Genom 1929 års försäljningsgrunder hade införts skyldighet för köpare av jordbruksfastighet att gälda ränta å ogulden köpeskilling, och då därtill åkerarealen till lotten litt.

A genom ovannämnda markupplåtelse för väg komme att minskas samt köpare av lotten skulle ensam ansvara för det hela egendomen förut åvillande odlingslånet, borde saluvärdet å lotten litt. A sänkas till 56,000 kronor. Lotten litt. B borde, då den vore bebyggd med endast en mindre loge, sättas i värde av 14,000 kronor. Värdet å lotterna litt. C och D kunde emellertid bibehållas oförändrat på grund av den rådande starkare efterfrågan på dylika mindre lotter. Till lotten litt. C, vilken Erik Ragnar Tapper såsom numera ägare av angränsande mindre jordbruk i Gryt önskade förvärva, ägde denne enligt 1929 års försäljningsgrunder hembuds rätt.

Domänintendenten har meddelat, att huvudgårdens arrendator för närvarande ej önskade begagna sig av eventuellt medgiven hembuds rätt till lotten litt. A samt att den Tapper tillhöriga fastigheten i Gryt innehöll 9 hektar åker.

Domänstyrelsen, som föranstaltat om egendomens skötsel till den 14 mars 1932, har i förberörda utlåtande den 21 februari 1930 för sin del biträtt uppskattningsmännens förslag om nedsättning av saluvärdet å lotten litt. A till 56,000 kronor men anser nedsättning i fråga om lotten litt. B ej erforderlig. Då Pettersson numera ej önskade förvärva lotten litt. A, borde denna försäljas å auktion. Lotterna litt. B och D borde upplåtas såsom egnahemslägenheter, medan lotten litt. C borde hembjudas ovannämnde Tapper enligt 11 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. I likhet med uppskattningsmännen anser styrelsen, att inga villkor om lotternas användande eller förbehåll om återköps rätt för kronan syntes påkallade samt att försäljning under dylika villkor och förbehåll borde medföra sänkning av respektive saluvärde med 10 procent.

Mot föreliggande försäljningsförslag, sådant detsamma blivit av domänstyrelsen slutligen förordat, har jag ej annan erinran, än att jag i likhet med uppskattningsmännen anser, att saluvärdet för lotten litt. B bör sättas till 14,000 kronor. Förbehåll om återköps rätt torde icke böra föreskrivas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, sedan kronoegendomen 1 mantal Attersta nr 7 i Gällersta socken av Örebro län blivit fördelad i ovan omnämnda, å den av distriktslantmätaren Athos Eckerbom år 1927 över egendomens samtliga ägor upprättade kartan med litt. A—E betecknade lotter, lotterna litt. A—D må försäljas enligt ovannämnda förordning den 6 juni 1929 (nr 176) och med tillträdes-

*Departements-
chefen.*

rätt för köpare den 14 mars 1932, lotten litt. A med ett saluvärde av 56,000 kronor enligt 15 § i förordningen å offentlig auktion med skyldighet för köpare att ensam ansvara för annuiteterna för det egendomen i dess helhet åvilande odlingslånet samt att tåla ovan omförmälda vägomläggning, lotterna litt. B och D såsom egnahemslägenheter enligt 13 § i förordningen med saluvärden av respektive 14,000 kronor och 1,430 kronor samt lotten litt. C med ett saluvärde av 1,450 kronor och med hembuds rätt enligt 11 § i förordningen för Erik Ragnar Tapper.

14:o.

Åsby nr 1 i
Västmanlands
län.

Kronoegendomen 1 mantal Åsby nr 1 i Rytterne socken av Västmanlands län är utarrenderad till den 14 mars 1932 mot en årlig avgift av 930 kronor för tiden till den 14 mars 1931 och 1,090 kronor för sista arrendeåret.

Med anledning av den förestående arrendeledigheten hava kronojordstyckningssakkunniga under år 1929 besiktigt egendomen, och har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och hushållningssällskaps egnahemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Den 27 augusti 1929 har sedermera uppskattningsförrättning hållits å egendomen i vederbörlig ordning. Av handlingarna i ärendet, däribland en av överlantmätaren Werner Nordenstedt 1929 sammanställd karta över alla ägora till egendomen, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen 2.5 kilometer från Strömsholms järnvägsstation och från ångbåtshamn vid Borgåsund samt 19 kilometer från Västerås, innehåller enligt ett av distriktslantmätaren Ragnar Grebius den 26 oktober 1929 uppgjort förslag till avstyckning från egendomen — förutom andel i soldattorp och andra samfälligheter, såsom diken och vägar — en areal av 85.723 hektar, därav 26.702 hektar tomt och åker, 1.802 hektar äng och 57.219 hektar avrösningsjord och impediment. Egendomen åtnjuter från Snevinge häraads allmänning en årlig utdelning av 14 kubikmeter virke fast mått.

Kronans åbyggnad är i gott stånd med undantag för svinhuset, som är dåligt och förfallet. Utrymmet för förvaring av redskap och spannmål har ansetts icke tillräckligt. Å egendomen befintlig elektrisk anläggning tillhör kronan. Arrendatorn, änkefru Elsa Silfverstolpe, äger ett större boningshus å egendomen, brandförsäkrat för 40,000 kronor, ävensom ett brygghus och en bodbyggnad.

Taxeringsvärdet å egendomen är 22,000 kronor för den utarrenderade jordbruksdelen och 12,500 kronor för utmarken.

Kronojordstyckningssakkunniga hava framhållit, att den befintliga åbyggnaden i stort sett vore bra och fullt tillräcklig för hela arealen och att egendomen lämpligen kunde antingen ånyo utarrenderas under en period av förslagsvis tio år eller ock ostyckad försäljas.

Domänintendenten har anfört, att egendomen borde fortfarande utarrenderas.

Västmanlands läns hushållningssällskaps egnahemsnämnd har uttalat, att en utäga mot sjön Freden om cirka 4 hektar åker kunde avstyckas men att det dock syntes bäst, att egendomen bibehölles ostyckad. Efterfrågan hos egnahemsnämnden å egnahemsplotter vore för närvarande liten, men torde detta delvis kunna bero därpå, att tillgången å lägenheter på sista tiden varit ringa.

Sedan änkefru Silfverstolpe under hand hos domänstyrelsen gjort frågan angående utsikterna att kunna köpa egendomen med tillträde före utgången av innevarande arrendeperiod, uppdrog styrelsen åt uppskattningsnämnden att vid den å egendomen anbefallda uppskattningsförrättningen överväga möjligheterna för egendomens försäljning med minsta möjliga skogstilldelning ävensom att uppgöra förslag till sådan försäljning.

Till *uppskattningsnämnden* hava framställningar om åtkomst från egendomens ägoinnehav av jord för bildande av bostads- eller mindre jordbrukslägenheter icke ingått. Med hänsyn till befintliga brister å egendomens åbyggnad, egendomens ringa åkerinnehav och därav följande förhållandevis mindre betydande avkomst har nämnden ifrågasatt, huruvida icke en försäljning av egendomen vore att föredraga framför en förnyad utarrendering. Med anledning härav och i anslutning till en av änkefru Silfverstolpe gjord ansökning om förvärfv av egendomen till den omfattning, vartill frågans omprövning kunde föranleda, har nämnden föreslagit försäljning av egendomen med undantag av två å kartan genom blyertslinjer från egendomen i övrigt avgränsade, med litt. Aa¹ och Aa² betecknade ägoskiften om respektive 16.715 och 18.820 hektar eller tillhopa 35.535 hektar, därav 0.127 hektar åker och 35.408 hektar avrösningsjord, vilka sistnämnda områden borde avstyckas till en skogsbrukslott. Ett för Åsby by gemensamt soldattorp vore beläget inom gränserna för lotten litt. Aa; hemmanets andel i torpet syntes därför böra tilläggas samma lott. Lotten borde härjämte erhålla servitutsrätt att för tillträde till skiftet Aa² taga väg över stamfastigheten.

Den till försäljning avsedda delen (stamfastigheten) innehåller i areal 50.138 hektar, varav 1.094 hektar tomt, 25.571 hektar åker, 1.802 hektar äng samt 21.811 hektar avrösningsjord och impediment och har saluvärderats till 34,640 kronor, varav för växande skog 9,734 kronor och för kapitaliserad allmänningsandel 1,400 kronor. Skulle vid försäljningen hembuds rätt tillerkännas arrendatorn, vilken anordning förordades, då änkefru Silfverstolpe jämte sin man väl brukat egendomen sedan år 1882, har saluvärdet med hänsyn till bristande gottgörelse åt arrendatorn för verkställd täckdikning under arrendetiden ansetts böra nedsättas till 33,795 kronor.

Någon orsak till bestämmelser om egendomens användning eller om förbehåll om återköpsrätt för kronan har nämnden icke funnit föreligga. Vid tillämpning av sådan rätt har saluvärdet ansetts skäligen böra sättas till 28,490 kronor.

Därest egendomen skulle utan hembud försäljas, har föreslagits ett

saluvärde av 35,340 kronor, vilket utgör en höjning av 700 kronor, motsvarande kostnaden för svinhusets iståndsättande, som åläge arrendatorn. Förbundes försäljningen med villkor om återköpsrätt för kronan, borde saluvärdet utgöra 30,005 kronor.

Egendomens arrendevärde har beräknats till 1,045 kronor.

Egendomens arrendator har anhållit att få med hembuds rätt inköpa den till försäljning föreslagna delen av egendomen för en köpeskilling av 33,795 kronor, motsvarande det beräknade saluvärdet för sådant fall, samt förklarar sig önska, med annullerande den 14 mars 1931 av arrendekontraktet, med äganderätt övertaga egendomen sistnämnda dag. Därest tillträde komme att beviljas före arrendeperiodens slut, varemot nämnden icke hade något att erinra, borde emellertid ökat avdrag å hembuds värdet icke ifrågakomma.

Jägmästaren har föreslagit, att skogsbrukslotterna litt. Aa måtte bibehållas för att tilläggas Strömsholms kronopark.

Enligt *överlantmätarens* mening lägga jorddelningslagens bestämmelser icke hinder i vägen för genomförande av egendomens styckning i enlighet med förslaget.

Överjägmästaren i Bergslagsdistriktet har ansett olämpligt att behålla de två skogsskiftena litt. Aa. Skiftena, som vore belägna 500—700 meter från varandra, hade en ringa utmarksareal och en nöjaktig skötsel, vård och bevakning av så små enheter komme att draga oproportionerligt stora förvaltnings- och bevakningskostnader; skiftena borde därför var för sig försälas i samband med egendomens avyttring i övrigt.

I skrivelse den 17 oktober 1930 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid för egen del anfört.

Styrelsen hade intet att erinra mot en försäljning av huvudgården och ansåge, att de två skogsskiftena kunde bibehållas i kronans ägo och förvaltas tillsammans med Strömsholms kronopark. Saluvärdet för huvudgården, 34,640 kronor, vilket såsom framginge av vad ovan anförts hänförde sig till gården i befintligt skick, syntes vara fullt godtagbart. Anledning att förvägra arrendeinnehavaren hembuds rätt vid försäljningen föreläge icke. I anslutning till bestämmelsen i 9 § tredje stycket förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) har nämnden för arrendatorns kostnader för täckdikningsarbete, för vilka arrendatorn under arrendetiden icke ansetts hava erhållit gottgörelse, vid försäljning med hembuds rätt till arrendatorn föreslagit en nedsättning av saluvärdet med 845 kronor till 33,795 kronor. Mot en sådan anordning borde framhållas, att arrendatorn genom nu om egendomen gällande arrendekontrakt ålagts utföra täckdikningsarbetet i fråga inom utgången av år 1930 mot viss angiven ersättning och att vid arrendeavgäldens bestämmande hänsyn måste hava tagits till angivna skyldigheter. På av styrelsen given anledning hade nu också arrendatorn i skrivelse den 18 juli 1930 förklarar sig villig för försäljningslotten erlägga en köpeskilling av 34,640 kronor, att utgå enligt bestämmelserna i 1929 års förordning. Något utbudande av lotten till fri tävlan syntes vid sådant förhållande icke böra komma i fråga. Skulle lotten komma att utbudas, syntes den enligt uppskattningsnämndens förslag böra försälas i det skick, vari den på grund av bestämmelserna i nu om egendomen gällande arrendekontrakt skall av arrendatorn avlämnas, och då med ett saluvärde av 35,340 kronor. Av

praktiska skäl syntes det emellertid vara lämpligare att för sådant fall utbjuda lotten i befintligt skick med samma saluvärde som vid hembuds- rätt till arrendatorn.

Enligt Kungl. Maj:ts resolution den 11 juli 1919 hade Strömsholms elektriska distributionsförening u. p. a. medgivits rätt att hava vissa elektriska ledningar framdragna över egendomen. Vid denna rätt borde föreningen bibehållas även efter försäljningen. Vidare hade Kungl. Maj:t den 3 december 1926 medgivit, att ett markområde, som för breddning och omläggning av landsvägen Kvikksund—Horn—Löpdal i huvudsaklig överensstämmelse med en av vägkonsulenten kaptenen S. Bäckman i oktober samma år uppgjord plan erfordrades av egendomen, finge tillsviare och så länge marken användes för ändamålet, utan ersättning till kronan, upplåtas till Snevringe härads vägstyrelse under vissa villkor. Med hänsyn till bestämmelserna i lagen den 16 maj 1930 (nr 141) om vägrätt, vilken lag träder i kraft den 1 januari 1931, lär något förbehåll vid försäljningen beträffande vägmarken icke vara erforderligt.

Då arrendeavgiften för arrendeåret 1931—1932 överstege 1,000 kronor och det uppskattade arrendevärdet jämväl överstege sistnämnda belopp, syntes riksdagens medverkan till försäljningens genomförande vara erforderlig.

Även jag tillstyrker förslaget om försäljning av egendomens huvud-Departements-
chefen. gård med hembuds rätt för nuvarande arrendatorn, och torde försäljningen böra ske utan förbehåll om återköpsrätt.

Till frågan om dispositionen av återstående delen av kronoegendomen torde jag få återkomma, då riksdagens beslut i försäljningsfrågan föreligger.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen 1 mantal Åsby nr 1 i Rytterne socken av Västmanlands län må, i huvudsaklig överensstämmelse med vad domänstyrelsen förordat, försäljas egendomens huvudgård om 50.188 hektar enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med ett saluvärde av 34,640 kronor och med hembuds rätt enligt 9 § första stycket i förordningen för änkefru Elsa Silfverstolpe samt under villkor i övrigt, att lotten må tillträdas den 14 mars 1932 eller med arrendatorns medgivande den 14 mars 1931, varvid det om egendomen gällande arrendekontraktet skall upphöra att gälla, att lotten överlåtes i befintligt skick, att Strömsholms elektriska distributionsförening u. p. a. bibehålles vid den jämlikt Kungl. Maj:ts resolution den 11 juli 1919 medgivna rätt att hava elektriska ledning-

är framdragna över lotten, samt att innehavare av skogsskiftena litt. Aa¹ och Aa² förbehålles rätt till väg över lotten.

Statsrådets övriga ledamöter instämna i vad departementschefen hemställt uti de under 1:o—14:o här ovan antecknade ärenden.

Hans Maj:t Konungen lämnar bifall till vad departementschefen hemställt samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.